

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 21 Cor.
Pe un jum. . . 12 .
Pe o lună . . . 2 .
Nrul de Duminică
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Petreze-dica 20,
INSERȚIUNILE
se primesc la admi-
nistrație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrisurile nu se îna-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XIII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 47

Umbrele politice.

Urmărind desfășurarea vieții culturale din țările coroanei ungare, n'avem să ne întoarcem departe spre trecut, ca să ajungem la o fază, în care cei mai însemnați dintre atunci puținii cărturari români se pierdeau fie în societatea maghiară, fie în cea germană. Mai trăiesc încă între noi oameni bătrâni, cari aduc aminte de timpul, când militari, civili, ba chiar și clerici cu oarecare pretenții, deși altfel români cu durere de neam, nu vorbeau nici între dânșii, nici în familiile lor românește și erau rare de tot doamnele române, cu care puteai să faci o conversație în românește.

Ce s'a întâmplat de noi românii am ajuns să formăm o societate deosebită? — Ne-am izolat din propriul nostru îndemn ori am fost respinși?

Pentruca să ne încredințăm, că respinși am fost, n'avem decât să ne dăm seamă despre cele ce se petrec în Maramurăș, unde și astăzi românii cu oarecare poziție socială iau parte în viața culturală maghiară.

Primul conflict mai aspru s'a pornit între români și maghiari în ajunul revoluției dela 1848, când mulți dintre români au făcut cauză comună cu nemții. În timpul absolutismului conflictul nu s'a înăsprit, ci, din contra, a crescut între români contingentul celor ce regretau de a se fi unit cu

nemții și stăruiau pentru o apropiere către maghiari.

Acum însă apropierea nu mai era cu putință.

După publicarea diplomei din Octombrie 1860 nu mai puteau să ocupe în ținuturile cu populație română decât oameni, cari știau și românește. Cărturarii români erau deci preferați față cu urmașii nobilimii de odinioară, cari nu știau românește. De aici s'a produs o ură, care în timpul așa-numitului provizoriu, până la 1867, a crescut în proporția, în care se sporea clasa cultă română, silită acum a se izola și a se organiza ca societate deosebită de cea maghiară.

În Maramurăș, unde urmașii nobilimii sânt români, nu s'a produs conflictul nici în ajunul revoluției dela 1848, nici la 1860 și astfel cărturarii nu iau nici azi parte la viața culturală română.

Pactul dualist asigură drepturile odată câștigate, fără ca să dea însă și garanții suficiente pentru respectarea lor. Acolo dar, unde la 1867 românii se folosiau de limba lor, ei s'au folosit de ea și în primii ani ai erei dualiste, cam până la 1873. Proletariatul intelectual al maghiarilor însă, deși nu știa românește, dedea năvală asupra ținuturilor românești stăruind, ca legile să fie nesocotite în favorul lui.

Lupta nu era purtată pentru chestiunea națională, ci pentru interese de căpătuală. »Dacă respectez legea, mor de foame mii și mii de ai noștri, cari nu știu românește!«

își zicea Coloman Tisza hotărât în gândul lui de a nimici — nu poporul român, ci clasa cultă română, care le făcea prolețarilor intelectuali maghiari ori maghiarizați o nesuferită concurență.

Acesta e înțelesul frazei, că în Ungaria o singură cultură, cea maghiară, poate să existe: ori și câte ar fi popoarele, elementele culte, care ies din ele, aș să intre în clasa cultă maghiară.

Abia prin Iunie 1884 au început zierele maghiare să nege cu toată hotărârea caracterul poliglot al statului ungar și să aiureze despre un stat național maghiar, care nici de jure, nici de facto nu există și nici nu poate să existe — câtă vreme există în Ungaria nu numai mai multe popoare, ci și mai multe clase culte foarte deosebite unele de altele.

Pentruca să fie statul național maghiar cu putință, ar trebui să se întâmple pretutindeni în Ungaria ceea ce s'a întâmplat la Budapesta, care a fost, și sânt acum câteva decenii, oraș german și unde sânt și azi mulți germani, mulți evrei, mulți slovaci, dar clasa cultă e numai maghiară, întreaga viață comună e maghiarizată și numai așezăminte culturale maghiare mai există.

Acesta e rostul silinților, pe care și le dau actualii stăpânitori, ca să facă în Ungaria peste putință viața culturală română.

Vor reuși ori nu!?

Aceasta atârnă dela hotărârile ce se vor lua zilele aceste.

Odinioară puternica viață culturală ger-

Găscioara noastră.

De Gheorghe Stoica.

Stam odată de poveste c'un bătrân, gazdă bună de altcum, și așa din una în altă vine vorba și de însurătoare. E greu nenisorule dragă, zic eu, să te încurci așa fără o lecție de avere. Da unde nu mi-se încrunță moșneagul la mine, de gândeam că mă bagă în pământ cu ochii, așa-i căscase de mânios.

— Mă băiete! se răsti el, lărgindu și spetele și așa destul de largi, voi tinerii de astăzi sântei niște papă-lapte. Vi e frică și de umbra voastră. N'aveți îndrăzneală nici cât un purece. Adecătelea ce vreți voi, să vă vie toate de-a gata, să trăiți ca viermele 'n brânză, fără gânduri, fără muncă, fără nimic?

Eu când m'am luat cu babă, aveam numai o capră, știi tu? O capră! Și azi tu vezi, ce am! Dar uite nu mi-au căzut toate de-a gata, că m'am străduit până le-am făcut. Hei, hei, câte rânduri de sudori n'au curs de pe mine! Dar mulțămesc tatălui ceresc, că n'au curs degeaba. Am muncit și am adunat. Pai lângă pai, grăunte lângă grăunde, azi aveam un ou, mâne o cioșcă cu pui și încet, încet, m'am trezit într'o bună zi aproape fără să bag de seamă, că am și eu ceva și am intrat și eu în rândul lumii. Cutează dragul moșului și mai ales muncește, și fericirea și belșugul îți poartă de grijă. Vin amândouă pe furiș, nici nu le simți și sânt aci!

Așa mi vorbea moșneagul și deodată mi-a venit în minte, că povestea aceasta este și a căscioarei noastre.

E de mult, de când și-a început ea căsnicia. Sânt încă treisprezece ani de-atunci. Felul cum s'a înjghebat »Tribuna« are multă asemănare cu gospodăria săracuță a unei părechi de însurăței.

Lipsiți și aceștia, dar lipsiți am fost și noi de multe ori, încât pe ce voiam să punem mâna, nu găseam mai nici-odată.

Dar pe când o păreche de însurăței se poate ajutama prin o muncă neobosită, căci tot ce lucrează, vine să i ușureze greutatea zilei de mâne, își sapă astăzi ogorul și mâne i culege rodul, — pe atunci munca noastră Istovitoare, o adevărată robotă, nu altceva, nu ni-a adus din nenorocire aproape nici o înlesnire, în lipsurile care ne împresoară și pe noi, ca și pe toată lumea.

Noi muncim, ce e drept, până dăm în nas de multeori, dar rodul muncii noastre îl culege altul. Departe de a ne supăra, sântem mândrii, că ni-se dă prilejul acesta fericit, de a lucra pentru binele altuia, dar avem și noi în schimb o modestă pretenție, de a fi sprijiniți în intenția noastră bună. Căci degeaba mi-oi sparge eu capul la masa de scris, dacă vorbele mele nu vor fi căutate de lumea noastră românească și dacă nu voi primi în schimb nici o încurajare, din nici o parte.

Au mai fost și vremuri aspre. Ungurimea asta îngâmfată ne surpa peste noapte, tot ce zideam peste zi. Un proces, două de preșă ne secau toate mijloacele și lată de ce ni-a fost atât de greu să ne mișcăm înainte.

Cu ajutorul lui Dzeu însă și cu voința hotărâtă a unor oameni mari de suflet, așa cum este d. Nicolae Oncu, directorul băncii »Victoria«, am ajuns să ne vedem visul cu ochii.

Ne-am zidit căscioara așa cum este, cu toate vremurile grele ce s'au deslănțuit asupra capului nostru. — Un cuib, care nu e numai al nostru, ci este al neamului nostru întreg. În el se vor topi toate grijile poporului românesc și sfaturile și nădejile noastre de bine, tot din el au să porniască.

În Sâmbăta trecută dintr'un creștinesc îndemn i-am făcut și feștanie, așa cum cer obiceiurile noastre românești.

Cu prilejul acesta a venit lume din toate părțile, — până și din cele mai depărtate colțuri de țări locuite de români.

Au venit cu aceeaș dragoste cu care aleagă frate la frate, nu ca să i omenim, ci pentru a ne răsplăti cu o vorbă bună ostenețele noastre, puse în serviciul neamului și pentru a ne încuraja în luptele noastre viitoare.

Din ochii tuturor să desprindea mulțămirea sufletească; glasul lor nu avea decât cuvinte de laudă pentru cei, cari și-au jertfit mijloace și muncă într'u întruchiparea unui ideal atât de măreț: se poate oare o mai mare mângâiere, pentru cei cari au cheltuit osteneală și bunuri, se poate un mai prețios îndemn, pentru noi, cei ce sântem chemați să veghem din lăcașul acesta de pază, asupra destinelor neamului nostru?

Putea-vom noi părăsi vre-odată farul acesta, luminător, către care trebuie să se îndrepte naia poporului românesc, legănată de valurile primejdioase ale unei mări de străini dușmănoși și răi?

Noi ne vom face datoria. Vom ține într'una aprinsă lumina salvatoare, dar pentru a putea aduce foloase națiunii noastre pretindem, că co-

mană a fost aproape cu desăvârșire nimicită, ca la Budapesta, atât în Banat, în Bacica și în Seeps, cât și în părțile apusene și la Pojon, iar la sași din Ardeal ea mai tânjește numai mulțăm-tă mediului românesc. Germanii mai există, ce-i drept, și se află în bună stare economică, dar clasa cultă germană se sleiește încetul cu încetul ca săul ținut în fiere proaspătă.

Același lucru are să ni se întâmple și nouă românilor, dacă nu ne vom îmbărbăta acum, când toate se frâng.

În luptă crâncenă cu statul ungar, foarte mulți dintre cei mai destoinici agenți ai vieții noastre culturale, au fost nevoiți să părăsească țara în care nu mai puteau să trăiască, încât lucrarea literară a devenit la noi foarte anevoioasă. Am fost dar nevoiți să ne răzimăm în viața culturală pe frații noștri din România. Prin aceasta s'a restabilit, ce-i drept, unitatea culturală, dar au crescut greutatea propagandei culturale române.

În vreme ce azi destul de numerosul public român e înecat de publicații maghiare de tot felul, noi nu nuim să-i dăm decât lectură românească foarte scumpă, căci nu numai cheltuielile de transport sânt mari, ci și hârtia și tiparul sânt în România mai scumpe decât în Ungaria. Din zi în zi sânt tot mai numeroși între Români oamenii, cari abia mai ajung să poată lua parte la viața culturală română și în cele din urmă nici nu mai cetesc bucuros românește.

Dacă nu ne vom creia cât mai curând centre de viață mișcare literară, zadarnice ne sânt școlile și celelalte așezăminte culturale, căci o vom păți ca germanii.

Guvernul, el însuși ne silește să ne concentrăm puterile, căci măsurile, pe cari le-a luat și le ia, ca să nu mai poată trece tipăritură românească dela frații noștri la noi, nu poate să ne ducă decât la gândul acesta.

Ori și cum s'ar schimba împrejurările, fie în mai bine, fie în mai rău, mântuirea noastră e numai cartea românească bună, ieftină și pusă la îndemâna tuturor.

rabia primejdită de valuri dușmane să-și îndrepte cursul înspre noi. Numai atunci vom putea răsufla mai ușor și numai atunci ne vom putea bucura și noi, de roadele muncii noastre.

După sfânta slujbă ne-am adunat cu toții, tot cum e obiceiul românului la o lecuță de gustare, să închinăm un pahar de băutură în sănătatea acelora, care s'au ostenit să ne dăruiască lucruri atât de frumoase.

La masă s'au înșirat frunții noștri, deputați, avocați, preoți și funcționari din toate părțile și alătura de ei ca să dea icoană acestora frumoase o vedere românească, s'au înșirat țărani în cojoace, țărance la portul lor mândru dela țară și într'un colț retras iacă și pe badea Cârțan, cu căciula lui cât toate zilele, cu buboul lui de Făgăraș, și cu niște opinci mari în care i-se înădușiau picioarele bine învelite în obiele groase de pânură.

A vorbit multă lume. Toți aveau un glas de grijă pentru nevoile neamului nostru.

Ar fi vrut și badea Cârțan să zică o vorbă, să spuie și el, cum a spus Moș Ion Roată boierilor țării moldovene, că unde zace buba răului, dar vezi, la sărbători d'astea nu prea ajungi, să-ți verși ce ai pe suflet.

Dar tot nu l-am lăsat să plece, fără să-și spuie păsul. L-am luat frumușel la o parte și înainte de a-i da indemn de vorbă începu singur să-și descoasă toată îngrijorarea, ce-l înălțuia:

Intrevedere între cancelarul austriac și cel german. Corespondentul nostru din Viena ne telegrafiază că ministrul de externe austro-ungar baronul Aehrenthal va vizita probabil în Martie, — acum fiind ocupat cu convocarea delegațiilor, — pe cancelarul german Bethman Hollweg.

Sânt la mijloc chestii politice, foarte importante, care încă n'au răsuflat până în prezent.

În orice caz se poate presupune, că se ia o hotărâre referitoare la tripla alianță zdruncinată de atitudinea Italiei.

Sfârșitul anchetei asupra reformei electorale. Aseară și-a ținut ședința cea din urmă ancheta inițiată de Societatea de științe sociale ungurească, ancheta care va trece fără să lase în urmă vre-un rezultat real, dar care totuși ne-a dat un bun prilej de-a pătrunde în lumea spirituală a păturei culte ungurești și de a constata cât de infim e nivelul ei intelectual ce nu lasă niciodată din alvia îngustă a pornirilor șovine. Conferențiarul ședinței de ieri a fost Dr. Ajtay, care a accentuat în deosebi însemnătatea procedurii la alegeri, de oarece de ea condiționează afirmarea voinții naționale. De-o însemnătate tot atât de mare e validitatea reală a dreptului electoral prin organizarea dreptului de vot. În acest scop compunerea listelor de alegători să se facă de către organe neatârătoare, ca pentru reclamații să se poată fixa un termen în deajuns de mare. Listele de alegători să se întregască an de an. Alegerea să se facă pe față. În localitatea alegerii să fie de față și bărbații de încredere ai diferitelor partide, iar asupra validității alegerii să delibereze un for special. La discuția asupra acestei conferințe au luat parte: A. Giesswein, care a cerut excluderea nemaghiarilor dela vot; A. Deak, P. Balog și G. Ferdinandy, cari au vorbit în senzul monstruosului proiect al grofului dela interne. De încheiere președintele A. Timon, a dat expresiune dorinței sale, ca discuțiunile ce s'au încins în decursul anchetei să fie luate în considerație de către alcătuitoarii reformei electorale. Ele vor fi considerate fără doar și poate căci miniștrii unguri s'au adăpat la același izvor spiritual cu toții: catedrele științelor falsificate ungurești.

— Eu zic, că avem prea multă frică, și prea puțină grijă, grați el, pironindu-și asupra mea ochii mici și vioi, ascunși adânc supt sprâncenele îmburzolate, ca niște țepi. — Învățătura, să ni se sloboază învățătura, asta ni-e mai de lipsă ca toate. — Că de nu ni-s'o slobozi învățătura, și o trăbu să zicem până și rugăciunile în altă limbă, să ști, că dușmanii ne țin făclia aprinsă, numai să ne-o strângă în palmă.

Așa să știi! Cum le spun eu la oameni, decâteori prinț pe câte unul în drum: Mă, cartea românească e ca laptele dela vaca ta, e ca brânza dela oaia ta, dar cartea ungurească e ca șarpele. Acum mănca șerpi dacă ți trebuie!

Așa-mi spunea badea Cârțan, și mi ar fi vorbit și de alte treburi, dacă aș fi avut vreme să-l ascult.

I-am strâns mâna, mâna lui osoasă și înăspriță de muncă, care însă când se așterne pe scrisoare știe purta cu multă cinste condeiul și am plecat în alte treburi: eram *aranjer de dans*.

Nu-ți fi știind d-voastră ce mâncare de pește e asta, dar v'o spun eu: eram cum am zice un fel de vătaf la joc. Aci nu mi-a plăcut de loc. Prea au luat-o ai noștri pe nemție cu polci, cu valsuri, cu cadriluri, cu padicaturi și mai știu și eu cu ce bazaconii.

Un brăuleț, o sârbă, o mâniaoasă, ca la Breaza, ori ca pe Târnavă, aci da, aci mă arunc și eu, de nu mă prinzi cu calul lui Machidon-împărat.

† Augustin Bunea.

Arad, 2 Decembrie.

În mijlocul unui doliu general și profund a întreg neamului românesc a fost azi petrecut la groapă vrednicul Augustin Bunea. Durerosul prilej a dat loc unei manifestații mărețe de solidarizare în lacrimi și durere.

Corpurile Legiuitoare din București, Academia română, presă românească și de dincoaci și de dincolo, clubul nostru parlamentar, Asociațiunea, reprezentanții întregii națiuni românești au fost în jurul catafalcului din Blaj.

Augustin Bunea a trebuit să slujească și prin moartea sa neamul său iubit, contopindu-l într-o singură simțire și gândire.

Funerariile.

Blaj, 2 Decembrie. (Dela trimisul nostru). În mormântarea a fost grandioasă și vrednică de marele mort.

La 10 ore dimineața s'a servit prohodul acasă la locuință, celebrat de prepozitul Moldovănuț cu asistență foarte numeroasă. La două ceasuri a pornit cortegiul peste piață spre catedrală. Aici s'a celebrat un serviciu divin, pontificat de I. P. S. S. Mitropolitul Mihali, asistat de toți canonicii și de 12 protopopi. În biserică erau reprezentanții Academiei, Dr. Istrati și Ion Bianu, deputații Maniu, Mihali, Goldiș și Șt. Pop, reprezentanții »Asociațiunii« poetul Goga și O. Tăslăuanu, profesorii Dr. Ion Lupaș, Dr. P. Șpan și un număr mare de avocați, autoritățile locale, și reprezentanții institutelor de cultură.

Răspunsurile le-a dat corul teologilor, condus de maestrul Iacob Murășanu.

Cel dintâi orator a fost canonicul Dr. Victor Șmigelski, care a făcut biografia defunctului și i-a adus omagii ca preot.

A urmat apoi doctorul Istrati, care a rostit un discurs în numele »Academiei Române«.

În urmă cortegiul de aproape un chilometru de lung a pornit spre cimitir.

În frunte mergeau elevii dela toate instituturile din Blaj, pe urmă un număr mare de țărani, veniți din împrejurime, s'au înșirat apoi intelectualii, preoțimea, un mare car cu cununi, unele în tricolor.

La mormânt a vorbit deputatul Vasile Goldiș în numele clubului deputaților.

Archiepiscopul catolic din București Netzhammer a fost reprezentat prin Dr. Auner, care încă a ținut la groapă un frumos discurs funebru.

În numele generației noi de savanți a rostit o duiosă vorbire profesoral Ion Lupaș din Sibiu.

Profesorul dela teologia din Blaj d. Sâmpăleanu a vorbit în numele institutelor școlare, profesorul Precup pentru comună, Dr. Ambroziu Chețan pentru societățile românești blăjene. În numele clericilor a vorbit teologul Lupeanu.

Se întunecase bine, când s'a sfârșit seria vorbirilor.

Noutăți la modă de gulere și manșete de calitate excelentă

se capătă la WEISMAYR FERENCZ Timișoara, numai la cetate, strada Hunyadi.

Jalea în oraș e mare. Felinarele sânt îmbrăcate în doliu.

Impresia ce a lăsat-o în oraș plecarea la cele eterne a canonicului Bunea e sfâșietoare.

Ochii tuturor sânt inundați de lacrimi.

Moartea lui Bunea în Camera română.

București, 2 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Discursul rostit de d. Iorga, în ședința de ieri a Camerei, în urma căruia Camera, și a exprimat una din regretele și condolențele sale pentru moartea lui Augustin Bunea, este următorul:

Domnilor Colegi! Eri s'a stins în Blaj canonicul Augustin Bunea, care a fost o glorie a culturii românești de dincolo. Istoriograf desăvârșit, care a pus bazele studiilor critice, privitoare la istoria românilor din Ardeal. Orator fără pereche, scriitor de aceia cu cari românii de dincolo își fac cinste. Augustin Bunea a ținut strâns, în toată activitatea sa literară, legăturile culturale ale românilor din Regat cu ale românilor din Ardeal. Academia Română s'a grăbit, în sesiunea sa generală din anul trecut, să recunoască cu arieșitoarele merite ale lui Augustin Bunea, al-gându-l de membru ordinar.

Domnilor Colegi! Cultura românească este a noastră dupăcum ea este a românilor de ori unde și pentru orice bucată de pământ stăpânită de români trebuie să răspundă cineva.

(Sfârșitul discursului corespondentul nu ni l-a mai putut da, din pricina deranjării complete a liniei telefonice).

Anunțuri funebre.

Primum dñi Blaj următoarele anunțuri funebre:

Capitulul mitropolitan greco-cat. de Alba Iulia și Făgăraș, cu cea mai profundă durere anunță adormirea în domnul a iubitului confrate, reverendissimul Dr. Augustin Bunea, canonic custode al Bisericii catedrale din Blaj, întâmplată în mod repentin azi la orele 12 din zi; în anul 53 al etății și al 28-lea al preoției. Oșmințele marelui defunct se vor așeza spre odihnă în cimitirul comun din Blaj, Joi în 2 Decembrie 1909 la orele 2 după amiază. În veci amintirea lui! Blaj, în 30 Noembrie 1909

Corpul profesoral, superioritatea și alumnii seminarului teologic arhiepiscopesc greco-cat. anunță cu multă durere încetarea de viață a rectorului lor, Dr. Augustin Bunea, canonic mitropolitan, membru ordinar al Academiei române, etc. etc. Întâmplată Marți, în 17/30 Noembrie, la 12 ore din zi. Înmormântarea va avea loc Joi, în 2 Decembrie st. n. d. a. la 2 ore Blaj, în 30 Noembrie 1909. Rugați vă pentru el!

Societatea de lectură »Inocențiu Micu Clain« a teologilor români din Blaj deplânge moartea fără veste a membrului ei onorat Dr. Augustin Bunea, întâmplată astăzi Marți 30 Noembrie 1909 la orele 12 din zi.

»Dumez, bălăt de gânduri multe,
Ne lași atât de greu pe noi,
Imbrățindu-ne câmpia
Te uși adese înapoi.
Așa domol te poartă firea,
Căci duce undă și gânditoare:

Durerea unui neam ce-ășteaptă,
De mult, o dreaptă s'arbătoare.

Impresia în Viena.

»Reichspost« organul creștin-social din Viena anunțând între știrile zilei moartea canonicului Bunea scrie: Dr. Augustin Bunea a fost unul dintre cei mai distinși prelați ai bisericii greco-catolice române și și-a câștigat cu operele sale asupra istoriei românești un nume strălucit. El a fost membru al Academiei Române de științe și a luat parte activă atât la luptele bisericești cât și la cele politice ale românilor. Națiunea românească jelește în defunctul un conducător, a cărui pierdere în luptele actuale decizătoare, contra silințelor de desnaționalizare ungurești, pe români îi atinge îndoit de greu.

Moartea lui Augustin Bunea în presa ungurească.

În tonul său particular, »Budapesti Hirlap« organul arhiepiscopului, scrie cu prilejul morții părintelui Bunea, următoarele rânduri: Dr. Augustin Bunea, canonic blăjean, a murit în etate de 52 de ani. A fost cunoscut pînă de prezent ca om politic dușman ungurilor, care, la înmormântarea lui Gheorghe Barițiu, Dr. Ioan Rațiu, și a altor oameni mari valachi, a găsit totdeauna ocazie de a ataca unguirea. Tot el a fost și sufletul sinodului de dăunări dela Blaj, iar cu prilejul adunării generale a fondului de teatru românesc, din 21 Septembrie, la Alba-Iulia, a rostit despre viitorul valachimei, în care un astfel de toast în care a com's o serie întreagă de agitații împotriva statului. Dr. Augustin Bunea e de altfel un istoriograf obiectiv și conștiințios, îndeosebi istoriograf bisericesc. Au apărut 11 lucrări ale lui, și aproape fiecare a provocat țipete dureroase în tabăra istoriografilor valachi de tagma lui Xenopol. În cartea sa, apărută în 1901, »Vechile episcopii românești, a Vadului, Geoagiului, Sivașului și Bălgradului«, precum și în alte opere ale sale, a arătat în mod obiectiv cât de greșită e părerea științei preocupate românești, care afirmă că valachii ar fi avut la noi din vremuri străvechi o biserică greco-orientală, și a dovedit că, mai târziu chiar, supt principii, așa numiții episcopi greco-orientali, n'au fost decit niște stariți pribegi. Ziarele sibiane l-au atăcat pentru asta cu învierșunare, iar Păcățianu a scris și o carte separată contra lui. A mai scris viața episcopilor Vancea, Braucovici, a lui Timotei Cipariu; apoi vestita răscoală de călugări Sofronius; a edat importanta statistică a românilor, a lui Aaron, din 1750 șcl. Academia de științe din București l-a ales anul acesta cu unanimitate membru, dar n'a putut să-și țină nici discursul de recepțiune.

Corpurile Legiuitoare române.

Camera.

Ședința dela 17 Noembrie v.

Ședința se deschide la ora 2 și 20 m. Prezidează d. M. Ferechide. Sânt prezenți 104 d-ni deputați.

Pe banca ministerială se află d-nii: Toma Stelian, V. G. Morțun și M. G. Orleanu.

Se dă citire sumarului ședinții trecute.

D. președinte anunță că, înainte de a se trece la alegerea diferitelor comisii, deputații vor trece în secțiuni pentru constituirea acestora.

Ședința se suspendă.

La orele 3 ședința publică se redeschide.

Se repetă votul asupra alegerii comisiei financiare, vot rămas nul în ședința de ieri.

Sânt aleși d-nii: Al. Culoglu, I. G. Ssita, Ștefan Ion, I. G. Duca, I. Bianu, Victor Antonescu și I. Stavri Brătianu.

În comisia bugetară sânt aleși d-nii: C. Alimănișcanu, Dr. C. Angelescu, V. Antonescu, V. Arion, N. Bălănescu, I. Bianu, Basarab Brâncoveanu, C. Brătianu, Vintilă Brătianu, Mișu Cantacuzino, Petre Carp, Costache Cernescu, N. Cincu, P. Chișu, C. Cociaș, Em. Culoglu, Gh. Dragu, N. Filipescu, Zamfir Filotti, Titu Framușeanu, G. Gârleșteanu, Ștefan C. Ion, Tache Ionescu, I. Lecca, Ion Lahovary, I. Mitescu, Poenaru Bordea,

N. Popp, Em. Porumbaru, Radu Porumbaru, C. Robescu, N. P. Romanescu, I. Șalta, Simionescu-Râmnicăneanu, I. Stănculeanu, C. Stere, C. Aricescu, B. Missir, I. Vrăbiescu și I. Duca.

Se procedează la alegerea comisiei de petițiuni.

Sânt aleși d-nii: D. Boicescu, M. Moiescu, Z. Filotti, Ștefan Filipescu, I. Purcăreanu, N. Radu și V. P. Sasu.

Se pune la vot alegerea comisiei comunale. Votul e nul.

Ședința se ridică la orele 4 și un sfert.

Senatul.

Ședința dela 17 Noembrie v.

Înainte de deschiderea ședinții, se fac discuții în culoare, în jurul alegerii președinților secțiunilor Senatului.

Pentru secția I-a pare a fi desemnat până acum d. C. Nacu, pentru secția a II-a Mitropolitul Primat, pentru secția a III-a s'au făcut propuneri Episcopului Dionisie al Buzăului, care însă a declarat că refuză această onoare, președinția secției V-a s'a oferit Episcopului Ghenadie al Râmnicului.

Numai pentru secția IV-a nu s'a fixat încă nici o candidatură.

Episcopul de Roman nu a sosit la ședință decât după votarea comisiei de răspuns la mesagiu.

Se crede că în secția I-a se va propune alegerea Episcopului de Roman ca președinte în semn de demonstrație.

Ședința se deschide la orele 2 și 20. Prezidează d. general Budișteanu.

În comisiunea de răspuns la mesagiu, sânt aleși d-nii: C. Nacu, Tache Protopopescu, Ilariu Isvoreanu, Gr. Procopiu și Th. Ion.

Raportor al comisiei va fi ales probabil d. C. Nacu.

La deschiderea ședinții nu se află pe banca ministerială decât d. Al. Constantinescu, care discută amical cu mai mulți senatori din majoritate și opoziție.

În comisia pentru verificarea titlurilor senatorilor noi aleși, au fost desemnați d-nii: Th. Cărmărășescu, Nișorescu, Demetrescu Agraru, general Averescu, Petini Paul, Th. Rosetti și Dobroeanu Ion.

Au fost aleși în comisiunea de indigenate d-nii dr. Pitișteanu Eugeniu, Ghica Al. Vericeanu, Episcopul de Buzău, Al. Enacovici, D. Polizu Micșunești și Anton Carp.

În comisia de petițiuni se aleg d-nii Al. Vericeanu, Gr. Columbeanu, Th. Căpitanovici, Tache Protopopescu, D. Ghica, M. Demetrian și Alex. Tătăreanu.

La alegerea celor trei senatori în consiliul de administrație al Casei de depuneri, s'a dat o mică luptă între d-nii Bildirescu și Ghirglu, cel dintâi întrunind 41 de voturi și cel din urmă 37, din 73 voturi exprimate, fiind și 4 albe.

Au fost proclamați aleșii d-nii: Al. Ghimpa, Bastachii și Bildirescu.

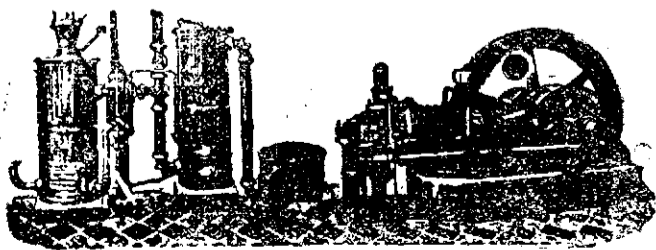
Membru în comisiunea superioară a Casei de donație a oastei este ales d. general C. Iarca.

D. general Budișteanu exprimă regrete pentru încetarea din viață a senatorilor: Donici, dr. Botez și Mitescu, și cere autorizația senatului să transmită condoleanțe familiilor defuncților.

D. Al. Constantinescu, ministrul agriculturii se asociază în numele guvernului la propunerea președintelui senatului.

D. general Budișteanu declară apoi vacante colegiul I de senat de Vaslui și Muscel și colegiul II de Iași.

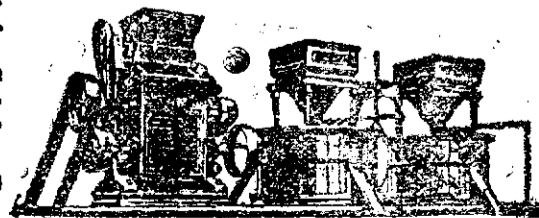
Se anunță pentru mâine constituirea secțiunilor și ședința se ridică.

Motoare de gaz aerian, de încălzit cu cărbuni de lemn, coals și cărbuni buni, cel mai puțin mijloc, fără fum, miros și pericol. Consumarea pe oră de 0,8-2 fieri și putere de un cal.

Motoare de benzină și locomobile de benzină cu cele mai favorabile condiții de plată și cu garanțierea mai mare. Construire de moară după sistemul cel mai bun.

TIVADAR HOFFMANN
Inginer mecanic antreprenor de clădiri de moară, în (Szeged) Seghedin.

Din România.

Reformarea colonelului Marian. Consiliul de reformă al armatei, a judecat azi pe colonelul Marian, care fusese achitat de consiliul de război.

Consiliul a hotărât îndepărtarea din armată a colonelului Marian, pe care l'a găsit culpabil de greșeli grave contra onoarei.

S'a încheiat procesul verbal prevăzut de lege, pe care colonelul Marian a refuzat să-l semneze. Acest proces verbal împreună cu toate actele cercetării se vor înainta ministerului, care urmează să se pronunțe în ultima instanță.

Sărbătorirea d-lui prof. Maiorescu. Decanii facultăților din București împreună cu d. C. Dimitrescu, rectorul universității, au rugat pe d. profesor Titu Maiorescu să primească ca universitatea din capitală să facă o serbare cu ocazia retragerii d-sale din profesorat.

D. Maiorescu primind, s'a hotărât ca serbarea să aibă loc Duminică 22 curent, la orele 3 d. a., în sala senatului sub președinția d-lui C. Dimitrescu, rectorul universității.

Vor vorbi d-nii: C. Dimitrescu, C. Disescu, decanul facultății de litere și filozofie, în numele acestei facultăți și un student.

Vă răspunde d. profesor Titu Maiorescu.

Inmormântarea lui Ioan Bănescu. Inmormântarea regretatului fost primar al Constanței s'a făcut la 15 Noembrie v. în mijlocul unor regrete generale. Ioan Bănescu, aparținând, ca confesie politică, partidului conservator democrat, însuș șeful partidului d. *Take Ionescu*, a ținut să dea cuvenitul onor, acestui membru fruntaș al partidului său, luând parte la înmormântare și făcând într'un frumos discurs apologia meritelor lui Ioan Bănescu. El a zis între altele:

...»Încă din 1894 el a întocmit pentru mine o carte etnografică a Dobrogei, sat cu sat, ca să-mi dovedească puterea elementului românesc în această provincie. Bănescu nu devenise dobrogean cu scăderea sentimentului lui de român, ci din potrivă din belșugul sentimentelor lui românești eșise încrederea lui deplină în loialismul noilor noștri supuși, și în sinceră lor iubire pentru patria la care au fost reduși prin războiul dela 1877.

Sânt sigur că în ceasul când acest bun, harnic și modest cetățean și-a închis ochii pentru todeauna, când a simțit că se desparte de soție, copii, familie și prietini, gândul că unificarea completă a României din dreapta Dunării cu restul țării nu se va mai putea împiedica, a fost pentru el o ultimă mângâiere.

Bănescu avea încă dinaintea lui mulți, foarte mulți ani de producție utilă pentru Constanța, pentru Dobrogea, pentru țară. Mai drept așa spune că el era d'abia la începutul operei lui, că de acum înainte mai ales avea el să scrie cu litere de aur numele lui în cartea faptelor mari. A murit de timpuriu, consumat tocmai de munca lui excesivă, de inimoșia pe care o pune în toate, de acea dogorare mistuitoare a patimei celei înălțătoare, care înobilește dar și scurtează viețile celor aleși.

Imi închipuiesc că într'o zi veți admira chipul lui de bronz în orașul d-voastră. Sânt sigur că multă, multă vreme încă, veți plânge pe cel mai bun cetățean al României celei noi. Veți avea dreptate să l plângeți, căci cu el ați pierdut mai mult decât vă închipuiți, — ați pierdut pe cel mai dobrogean român din întreg regatul românesc.

Il vor plânge și conservatorii-democrați din restul țării care nu pot să uite, că cinstea și con-

siderația cu care îl priveau concetățenii săi, se răsfrângea și asupra lor, a tuturor, cari nu pot să uite cum munca și izbânzile lui Bănescu au încununat steagul partidului încă din primele lui falfăiri.

Il piâng și eu pe Bănescu, vechiu și bun colaborator 18 ani d'arându-l, suflet curat și nobil, voință neclintită, burătate duioasă și fără de margini, om în toată puterea cuvântului, prieten dintre cei cari se întâlnesc așa de rar în viață și nici odată nu se înlocuiesc.

Să-i fie țărâna ușoară.

Scrisoare din Panciova.

— Pentru ciangăi — Un »poet« — Schimonosirea limbii noastre. —

Lângă Panciova sânt două comune Hertelendyfalva și Sándoregyház, amândouă colonizate cu ciangăi, cari nu știu vorbi bine ungurește.

Săptămâna trecută un exmis al ministerului de agricultură, baronul Băbarczy Jenő, a ținut în comuna Hertelendyfalva o prelegere populară despre creșterea vitelor cornute. Notarul comunal, un jidar maghiarizat, cu această ocazie, în numele comunei a rugat pe exmisul ministerial, ca în interesul progresării creșterii vitelor, să intervină la locul competent, ca comunei lor să se alipească, ca loc pentru pășune, două insule de pe malul Dunării. D. baron a promis că va face tot posibilul pentru satisfacerea acestei rugări și astfel se poate conta, cu siguranță, că cererea ciangăilor din Hertelendyfalva o să fie satisfăcută, căci doar ei sânt buni patrioți, ei își schimbă convingerea, principiile politice întocmai cum se schimbă dnii dela putere, ei la alegeri sprijinesc toate guvernele.

Aproape 20 de ani ei s'au însuflețit pentru armeanul Dániel, fostul deputat al cercului Panciova și membru al partidului liberal de odinioară; cu căderea acestui partid 48 ist, condus de un jidar, a luat în moștenire cercul, când ciangăii noștri tot atât de strașnic s'au însuflețit pentru candidatul independist...

Cu privire la exmiterea d lui baron, ne permitem să întrebăm, că d. ministru de agricultură, de ce nu dispune, nu la măsurile de lipsă, că și în comunele românești să se țină astfel de prelegeri populare. Dar locuitorii acestor comune, contribuie la suportarea sarcinilor statului, în măsură cu mult mai mare decât ciangăii din Hertelendyfalva?

În cealaltă comună, Sándoregyház, luna viitoare o să se înceapă un curs pentru analfabeți — pentru înființarea astorfel de cursuri, de altcum în toate comunele maghiare din comitatul Torontalului, se lucrează cu încordare — la care curs până acuma s'au însinuat vre o 40 de asculțatori.

Pentru înființarea acestui curs, a muncit directorul școlar de acolo și învățătorul de stat Csontea Gyözö, care va ținea prelegerile. Acum numitul învățător e român, în limba noastră l'ar cheama Victor Ciotea.

Nu avem nimic de obiectonat că d-sa luptă pentru luminarea analfabeților, indiferent că ei sânt ciangăi; lucruri de natura aceasta se ivesc spre laudă ori și cui, de ce însă d sa publică pasagi în foaia din Panciova »Dévidéki Lapok«, — redactată de un jidar, patriot 48 ist, — în care foile de mu te ori citim lucruri foarte revoltătoare la adresa noastră, a »olăhilor«?

Aceasta doar nu e obligat să facă d. Csontea, care mâne-poirmane, sigur o să subscrie... Csonotos Gyözö...

De multe ori avem ocazia să vedem cum compatrioții noștri ne schimonosesc limba. Atunci când fac uz de ea, în loc să ni se adreseze nouă, fac ei traduceri de cari au lipsă. Urmasrea e, că în loc de dulcea noastră limbă, vedem o limbă monstruoasă, o limbă imposibilă.

Asociațiunea reunitilor din comitatul Torontalului, cu sediul în Becicherecul-mare, a lansat niște ilustrații în contra b-ției. Aceste ilustrații se văd în toate comunele, la casa comunală. Textul lor e în limba maghiară, germană, slovacă, sârbească și românească. Textul românesc însă e scandalos, e atât de imposibil, că nu cred să fie țaran român, care să-l poată pricepe. De ex: »Care zii de zii bea o ltră de beutura: ala în 20 de ani 200 de litre comprinde 36 de vasa de beutura întrebunțezar. »Paharul din thi« (dintâi). »Juima beției« (Juima bețivului) »Care e câștigător și nue beutrl în 20 ani ăș câștigă o mosie«. »Renuchiū beției« (Renuchiū bețivului). Sermonă limbă românească! *Correspondentul.*

Un succes al aviațiunii militare austriace.

Cele dintâi încercări.

Duminica trecută publicul vienez a luat parte la cele mai înălțătoare momente de mândrie, văzând lunecând într'un sbor elegant pe deasupra orașului, cel dintâi balon militar austriac al maiorului *Parseval*. Deși lumea nu era pregătită, căci ascensiunile balonului n'au fost anunțate de mai înainte, totuși aeronanșilor li-s'a făcut cea mai strălucită primă e, în vreme ce balonul manevra în jurul turnului bisericii sfântului Ștefan.

Publicul se îngrămădise pe stradă, din toate părțile fluturau basmale și izbucneau uralele lumii însuflețite care saluta cel mai mare eveniment al progresului militar în Austria, atât de însemnat pentru vienezii, dar mai ales pentru armata, în proprietatea căreia va trece balonul. De și mai mare însemnătate este însă faptul, că e invenția proprie a unui ofițer austriac.

Ascensiunea balonului.

Duminică de vreme a fost scos din hala dela *Fischamend* și după ce a fost umplut cu gaz s'au făcut două ascensiuni cu el.

Către ceasurile 10 a avut loc cea dintâi. În nacelă ocupase loc inginerul Kiefer, căpitanul *Hinterstoisser* și alți patru domni. Vremea era favorabilă, doar un vânt încet, plecat din răsărit ad a ușor. Balonul s'a înălțat la 100 de metri, și după ce a făcut mai multe mișcări foarte agile la apucat spre Linienamt. Deasupra palatului de finanțe »Parseval« a executat de nou mai multe manevrări și apoi s'a întors în linie dreaptă la punctul de plecare, unde a descins cu multă ușurință.

Curând după aceasta a urmat a doua ascensiune, »Parseval« a apucat spre *Schwechat* și aci cu mișcări mândre a pluit câteva timp de asupra fabricii, dispărând aproape în păcla fumului ce năvălea pe coșuri. După câteva manevre elegante s'a întors repede la debarcader și puțin după aceasta a încercat a treia ascensiune.

Pela ceasul unu și ceva lumea de pe străzi a observat un corp strălucitor în bătaia soarelui, plutind în înălțimea albastră a zilei, apropiind-se de centrul orașului. În curând însă s'a putut distinge că e un balon care apucase repede în direcțiunea bulevardului »Stubenring« pe urmă s'a îndreptat spre cheul »Francisc Iosif«. Ajungând aproape de colțul străzii »Rotenturm« s'a îndreptat spre biserica sfântului Ștefan.

Balonul își micșorase celeritatea și plutind la o înălțime de 200 m. auziai unutul motorului și puteai distinge învârtirile propulsorului din pupa balonului.

Apariția lui a făcut mare senzație în oraș, lumea din cafenele și localuri a năvălit pe stradă, din toate părțile răsunau strigătele entuziaste ale publicului, și fălăiau batiștele în semn de salut. Balonul mergea așa de încet încât puteai foarte ușor să te ții de el pe străzile laterale. Ajungând în apropierea turnului sf. Ștefan, a făcut în jurul lui în direcțiunea parcului, mai multe curbe.

A fost foarte emoționant momentul când balonul s'a plecat de trei ori înainte turnului sa-

Iosef Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment. Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

lufându'. Intregă prora era plecată supt un unghi de 45° și toată lumea credea că s'a întâmplat vr'o nenorocire, văzând poziția neobicinuită a balonului care până aci putea în linie orizontală. Dar încurând a apucat în direcțiune sudică, îndreptându-se spre Schönbrunn. Balonul a salutat de mai multe ori castelul imperial — în nădejde că Majestatea sa e aici — și a făcut mai multe manevre la înălțime micșorată.

Cu această ocazie dirigeabilul s'a dovedit ca o invenție perfectă, căci cu toate că pe străzile Vienei aerul era liniștit, în înălțime se putea ușor distinge vrăsmășia curenților deslănțuite. Balonul însă s'a dovedit resistent.

În zilele următoare va fi predat serviciul militar și atunci va începe o călătorie mai lungă. La două jumătate balonul a descins fără nici un incident în Fischamend.

Un dar prețios.

D-na Letiția *Oncu*, vice-președinta Reuniunii femeilor din Arad, a primit azi dela d-na *Elisa I. Manliu* din Dresda, soția distinsului profesor *T. Manliu*, cunoscută prin sentimentele sale românești și interesul ce a nutrit cauzele noastre naționale încă de pe vremea când era în București, un prea frumos dar pentru loteria Reuniunii. El vine, neașteptat și nemilogit, și din îndemnul curat al unei inimi alese. Doamna *Manliu* în însoțeste darul cu următoarele calde cuvinte:

Stimată Doamnă,

Subsemnata soție a profesorului *Ioan Manliu*, citind în jurnalul »Tribuna« din Arad, despre loteria ce ați înființat în scop de binefacere, n'am putut rămânea indiferentă față de acest act laudabil din partea Domniei Voastre. Vă rog să binevoiți a primi modestul meu obol, lucrat de chiar mâna mea, în ultimii ani ai bătrânețelor mele, de când sintem aici, în Dresda.

Cu aceasta ocaziune, Vă rog, Doamnă Președintă, să binevoiți a primi stima și admirația celei mai bune prietene a chestiei naționale și a tot ce este românesc.

Elisa I. Manliu.

Darul d-nei *Manliu* se compune din 5 admirabile obiecte și anume:

1 mijloc de masă lucrat de mână pe etamină cu bumbac albastru.

1 perină brodată cu aiori cu ghirlande de tranșafraș.

1 saculeț prografat pe catifea albă, căptușit cu mătăasă albă.

1 batistă de mătăasă țesută cu scalele noastre de mesagri din țară, lucrată cu ajur colorat și în margine cu o danteluță.

1 periniță brodată cu mătăsurile colorate pe pânză țărănească, cu materie din albumul de ornamentica română.

Cu acest prilej la rugarea Reuniunii Femeilor Române, reînnoim apelul către damele române, să binevoiască a trimite și de aci înainte obiecte pentru loterie. S-au adunat până acum 500, dar trebuiesc cel puțin o mie, d'aceia s'a prelungit termenul loteriei, pentru a câștiga și restul de obiecte.

Convocare.

Convocăm prin această adunarea cercuală a despărțământului Oradea-mare al »Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român«, pe ziua de Duminecă 12 Decembrie n. a. c. la orele 2½ p. m. în comuna *Ortiteag*, la care sânt poștii a lua parte toți membrii despărțământului și prietenii înaintării poporului românesc.

Oradea-mare, 1 Dec. n. 1909.

Comitetul despărțământului.

Sfârșitul sărbării.

Frate Nicule, Mai mult ca ori care ai motiv să fii supărat pe mine, căci n'am fost la sărbarea voastră. Dacă ai cunoaște tu situația mea și cauza neparticipării, sânt sigur, că nu m'ai judeca. Scuză și tu, și rog și pe ceilalți prieteni să mă ierte, căci n'am putut lua parte. (Urmează informații particulare). *Lugoj*, în 30 Nov. 1909. *Dr. Gheorghe Popovici.*

Iubite Nicule, Înainte de toate îți gratulez și te sărut pentru triumfurile ce ai secerat dăunăzi, regret că eu nu m'am putut veseli cu voi împreună.

Tu în loc să te odihnești pe lauri, cu spiritul tău înalt cuprinzi tot ce atinge interesele neamului nostru prigonit. (Urmează informații particulare). Salutare frățească vouă tuturor. *Oravița*, 1 Dec. 1909. Al tău vechi amic: *Gheorghe Trăilă.*

Iubite Nicule, azi am cetit raportul despre sărbările voaste și mă grăbesc să-ți mulțămesc de plăcerea ce mi-ai cauzat-o cu vorbirea prea frumoasă ce ai ținut-o la sfințirea casei. În potopul de vorbe am dat de o cuvântare înțeleaptă, ce m'a îndulșit foarte mult. Deosebit mă bucur, că te văd lucrând cu atâta zel pentru sermana noastră nație. Te sărut, *Blaj*, la 29/XI. 1909. *Brut Hodoș.*

Stimate Unchiule, (d. *Oncu*), Te va surprinde poate, că, deși cunoscându-te atât de puțin, mi-am permis ați scrie, dar citind prin jurnale inaugurarea localului ziarului »Tribuna« și văzând că eroul și inițiatorul acestei sărbări ai fost d-ta, inima mi-a săltat de bucurie și ca bun român, căci ori cât ași fi născut și crescut pe pământul României libere, sânt însă tot Transilvănean de tată, inima mi-s'a umplut de bucurie cu atât mai mult cu cât, cel sărbătorit este sânge din sângele meu! Prin urmare, te rog a primi urările mele, dorindu-ți a trăi ani mulți cu sănătate pentru înălțarea și libertatea națiunii noastre.

Cu aceasta ocazie, te rog a primi împreună cu grațioasa d-tale soție, amicale salutări din partea mamei mele, iar din partea sorei mele *Victoria* și a mea, respectul și stima ce vă păstrăm. *București*, la 16 Noembrie 1909. Al d-tale nepot, *Nicolae N. Oncescu.*

Iubite frate Nicolae! La festivitățile »Tribunii« la cari m'ai invitat n'am putut lua parte. Am o mamă de 82 de ani cu boală de ochi și n'am putut-o lăsa singură. Decursul acelor festivități ni-a cauzat tuturor nespuse bucurie. *Biserica-Albă*, 1 Dec. 1909. Cu salutare frățească a-l tău vechiu stimător *Roxin.*

Dragă Oncule, Nu vreau să las să treacă ocaziunea sărbătorii dela Arad fără să-ți arăt mulțămirea și bucuria mea sinceră pentru fapta frumoasă și românească pe care ai făcut-o.

Dumnezeu să te ție încă mulți ani cu bine și cu sănătate pentru binele și înflorirea nației noastre scumpe. *București* 16/29 Nov. 1909. Al tău cu dragoste *Nerva Hodoș.*

Dueseldorf. Valorosului nostru organ și fruntașilor neamului nostru, întruniți la sărbarea »Tribunii« salutări și urări cordiale de izbândă. În lupta grea pentru dreptate și libertate numai prin frățiasca înțelegere și nelinfrânta solidaritate a tuturor veți înfrânge ura și pornirile cutropitoare ale vrăjmașului. *Tratan Sicilianu.*

Sinaia. Azi când sărbătorii înălțarea palatului de pe tribuna căruia va zbura inimele întărite cuvântul adevărului și năzuința spre idealurile sfinte, sântem fericiți a vă aduce urările noastre vii și asigurarea, că sântem și vom fi cu inima lângă d-voastră. *Manolescu, Clininat, Mugur.*

Zernești. Sânt mândru de timpul când făceam parte din redacție. Sufletul mi-e la voi de apururi. *Dr. Nistor.*

În preajma desnodământului.

Criza.

Arad, 2 Decembrie.

Rezultatul audienței de azi a ministrului președinte *Wekerle* a fost așteptat cu respirația oprită atât în Ungaria cât și în Austria. Judecând după semnele exterioare ale audienței, se pare într'adevăr a fi, în șirul nesfârșit al audiențelor ce s'au succedat în timpul celor șapte luni de criză, audiența cea de mult așteptată a unei soluțiuni pozitive.

Probabil ca împăratul să-și formuleze definitiv hotărîrea încă astăzi, iar mâne să o comunice lui *Wekerle*, care a fost reținut în acest scop la Viena. Se va vedea mâne întrucât sânt adevărate ori înșelătoare semnele audienței de azi.

Ca un indiciu foarte semnificativ, care vine să confirme presupunerile de mai sus, unele dintre ziarele ce adeseori sânt inspirate din anturajul curții, publică azi articole de-un ton neobișnuit de vehement împotriva cărdășiei *Wekerle* — *Andrássy* — *Kossuth*, în vreme ce găesc strune de simpatii tot mai pronunțate pentru *Justh* și partizanii săi.

Se pare că combinațiunea *Lukács-Justh* a ajuns din nou actuală, ba e singura chiar care se menține în mod serios la suprafață.

Informațiunile noastre pentru azi sânt următoarele:

Audiența lui *Wekerle*.

Budapesta, 2 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Împăratul a primit azi în audiență specială pe primul-ministru ungar, *Wekerle*, la ora unu. Audiența a durat trei sferturi de oră. Despre rezultatul ei am primit din loc absolut competent următoarea informație: Conform hotărîrei consiliului de ieri dela *Budapesta*, *Wekerle* a rugat pe Majestatea Sa, că întrucât n'ar aproba nici acuma proiectul guvernului, să binevoiască a-i da desărcinarea definitivă. Împăratul luând la cunoștință raportul lui *Wekerle*, l-a invitat să rămână până mâine, Vineri, la Viena, — pentru a-i comunica hotărîrea ce va lua.

Contele *Andrássy* la Viena.

Budapesta, 2 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Ministrul de interne a plecat azi după amiază la ceasurile 3 pe neașteptate la Viena, ca să se prezinte mâine în audiență.

Vestea invitației lui *Andrássy* a făcut mare senzație în cercurile politice, căci ea a venit surprinzătoare.

Convocarea camerei.

Budapesta, 2 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Mai multe ziare de aici au adus azi știrea că președintele camerei, *Alexandru Gál*, voiește să convoace camera, însă numai pentru o ședință. Întrebat asupra intențiunii sale în această privință, el a spus următoarele:

— La biroul prezidial n'a intrat până de prezent nici o propunere și nici eu n'am luat încă nici o dispoziție cu privire la convocarea camerei. Trebuie însă să recunosc că din considerații constituționale mă preocupă gândul, că oare n'ar fi de datoria mea, ca președinte al ca-

RETAY és BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expediază pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserică, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostase și icoane sfinte etc.

Lucrează iconostase, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc. Preț-curent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

merii, să o convoc în vremile acestea extrem de critice.

Spaîma presei ungurești.

Budapesta, 2 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Articolul de fond de azi al lui »Budapesti Hirnap«, în care se desvălește o învoială tănuită ce ar fi avut loc între Ladislau Lukács și Iuliu Justh, precum și amănuntele acestei învoiei, a stârnit în tabăra coaliției votului plural o adevărată spaîmă. Informațiile ziarului »B. H.« s'au confirmat.

»Esti Ujság« de azi scrie în legătură cu aceste informații următoarele: Înțelegerea s'a făcut cu aprobarea regelui, care și-a exprimat dorința ca să fie atras în sfera ei și Francisc Kossuth, — Kossuth însă nu voiește să renunțe la programul său și nu voiește nici să audă de o asemenea combinație.

Presă vieneză asupra crizei.

Budapesta, 2 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Ziarul »Vaterland«, care stă foarte aproape de Belvedere, scrie azi cu litere grase, supț titlul »Uzurarii unguri«, următoarele: *Uzurarii unguri au pășit azi în publicitate cu o amenințare îndreptată contra domnitorului. Amenințarea aceasta e de o impertinență fără seamăn până de prezent. Au publicat adică în ziarele lor uzurarii că, guvernul, în caz dacă Majestatea Sa nu-l va desărcina și va să urmeze starea de exlex, nu va semna cota pentru acoperirea cheltuielilor comune. Amenințarea aceasta e foarte caracteristică pentru politica »betyarizmului« faimos, profesat cu predilecție de cărdășia Kossuth—Andrássy—Wekerle. Așa a crezut Wekerle să-și introducă audiența. Nouă ne servește însă numai spre bucurie, că loialitatea ungurească o vedem astfel în deplina ei golătate. Se va face, fie încredințați despre asta uzurarii unguri, îngrijire ca și amenințarea asta murdară să rămână fără efect. Cercurile competente au recunoscut pe adevăratul Andrássy și Kossuth, și nu se mai teme nim-ne de ei.*

»Reichspost« scrie: E timpul suprem să vie un om mai tare și mai abil pentru soluțiune. Toate indiciile arată spre Lukács și credem că la spatele lui stă deja o majoritate în stare să cârmuiască. Probabil că el nici n'ar trebui să recurgă la disolvarea camerei, căci va putea și fără acest expedient, să voteze cu parlamentul actual trebuințele statului, precum și reforma electorală. Se poate prevedea că săptămâna ce vine ne va aduce soluțiunea.

Oficiosului »Fremdenblatt« i-se anunță că dela audiența contelui Ștefan Tisza tratativele decurg între următoarele limite: Guvernul să se silească să obțină un provizoriu bugetar de două luni. Probabil ca audiența iminentă a lui Justh să fie în legătură cu asta. Prelungirea provizoriului de bancă trebuie să se desbată împreună cu chestiile adoptării plăților în numerar. Chestiunile militare se vor rezolvi în noua lege militară, prin parlamentul ales după reforma electorală.

»Neue Freie Presse«, publică, din isvor unguresc, programul de acțiune al partidului Justh. Partidul de supt conducerea lui Justh nu va încuviința, ca guvernul actual să și prelungească viața prin un provizoriu bugetar. Partidul pretinde garanțiile desvoitării liberale și democratice, înainte de toate. Voiește, prin abandonarea proiectului pluralist, să legiuiască dreptul electoral în forma lui originală, iar interesele eghemoniei ungurești voiește să le apere prin împărțirea acomodată a circumscripțiilor electorale. Dupăcum se știe, între partidele independiste și 67-iste există divergențe principiare. Inșă, în vreme ce partidul independist formulează reforma electorală ca o pretențiune, pe care e hotărât să o susțină chiar și dacă împăratul ar abandona o, partidele 67-iste vor să sprijinească reforma electo-

rală numai din motivul, că a fost constrâns, în 1906, să încheie în privința aceasta pactul. În cercurile alegătorilor partidului independist îndeplinirea reformei electorale va fi privită ca un merit, până când alegătorilor partidelor 67-iste reforma electorală li-se va părea un lucru desavantajos, pe care pot să-l ia asupra lor, pentru care însă ele vor trebui să dea un echivalent de concesi. Punctul final al programului independist e independența economică a Ungariei, în înțelesul decisiunilor de până acuma ale partidului. La chipul acesta firește, din cauza punctului de vedere de acuma al Coroanei, partidul va avea să învingă multe obstacole. Partidul speră însă că va reuși să între la o învoială deplină ca Coroana.

Scrisoare de pe Crișul-negru.

Biserica și preoți. — Școală ti învățători.

Ca »buni creștini și buni români« începem cu biserica, cel mai puternic razim al vieții neamului nostru în decursul vezurilor. Pe un vârf de deal, în margine de sat o umilă clădire de bărne... iată biserica celor mai multe sate de pe valea Crișului!

În aceste sfinte lăcașuri s'a adăpostit sufletul românesc în vremuri de restrițe, de carl neamul și biserica noastră avură parte din beiuș. Popii româniști cu chip de adevărați apostoli și dieci sfătoși la vorbă ne au păstrat aici cea mai scumpă moștenire din strămoși, limba românească, prin graiul lor senin și blând, prin slova lor tremurată, pe care cu nemărginită dragoste și duiosie o descifrează astăzi strănepoții. Câte date prețioase, adevărate comori ale istoriei și trecutului românesc, câte amintiri duiosie din vremuri de demult, întâmplări mai mari și mai mărunte din trecutul satului respectiv, cinstite nume de preoți și cantori, stau ascunse pe foile îngălbenite de vreme ale cărților bisericești!

...»Săcrisamu eu popa Ionu vleatu 1755 dela Hs. aminu atunci au vinitu comisie dela crăiasa pentru uniație, adecă pentru lege«.

...Aceste trei cărți anume mineie, căzaniu și apostolu sântu zălogu pentru 33 de zloți și 15 greițari, cari de astăzi înainte stau pe duflu interes anu 1800, luna augustu 20 de zile (urmează subscrierea protopopului, care fiind foarte ștearsă nu se poate citi).

Adunarea însemnărilor de felul acestora — în felul cum a făcut o d. Bârlea în Maramurăș — cred, că nu ar fi o osteneală zadarnică, o pierdere de vreme pentru cine ar putea s'o facă, căci fără îndoială ele nu ar fi cu totul lipsite de interes pentru acci români, cărora le stă la inimă cunoașterea trecutului românesc. În primul rând preoții noștri ar fi chemați a scăpa de peire slova »bună și înțeleaptă« a înaintașilor lor.

Chemarea preoțimii noastre, precum în trecut așa și astăzi, nu se poate mărgini la îndeplinirea trebuințelor sufletești ale credincioșilor. Poporul nostru vede, și așteaptă să vadă, în preotul său un conducător în luptele politice, apărător al limbii și intereselor lui naționale în comună, un sfetnic și povățuitor în toate năcăzurile lui zilnice.

Și n'avem să ne plângem, preoțimea noastră din acest colț al Bihorului — așa săracă și cu mai puțină învățătură, cum e — își înțelege chemarea! N'a dat nici când probe de inconștiență națională, așa cum ni-a fost dat să vedem — cu prilejul ultimelor alegeri dietale dela Bocșa și Oravița — din partea sumeților preoți bănățeni, cari se mândresc cu »cvalificațiune superioară« (!) — opt clase liceale — și cu o stare materială incomparabil mai bună. Excepțiuni vor fi fără îndoială și aici, și în Bănat!

Nu prea ne putem însă mândri cu dăscălimea, ba chiar cred, că nu exagerez spunând, că mai mult pierdem decât câștigăm susținându-o! Școalele noastre numai după nume sânt românești, de fapt instrucția curge — în școalele cu ajutor dela stat — aproape într'una ungurește. Biata românească a ajuns în soarta Cenușotcăi! Vezi, dragă Doamne, »al noștri« sânt mai lertători, dar pașa dela Beiuș e strașnic om! În vremea mea — și nu e chiar mult de atunci — tremurau fe-

restrele bietului cuib, cu nume de școală, de cântece și hori naționale, acum »Hymnus«-ul și »Szózat«-ul răsună din piepturile fragede ale copiilor nevărstnici! Doar câteva zile înainte de examen începe a se legăna o biată »Frunzuliță verde de stejar«, știi, »să mulțămim pe prola«.

De câțiva ani poporul nostru a început a se trezi, așa pe încetul, ca dintr'un somn greu, dar cu cât l se deschid mai bine ochii, cu atât vede mai limpede, că școala așa cum e ea astăzi li e numai o sarcină, fără a i aduce vre-un folos! Cum ar putea ei să se însuflețească pentru școală, când dascălii lui susținuți cu mare jertfă, uitând că până mai eri își împingeau de azi pe mâne traiul necăjit din prescurile dela liturghii și din alte venituri cantonale, azi își ridică capul, li vorbesc ca din al șaptelea cer, și de dragul și de frica inspectorului din Beiuș nu se rușinează a lăsa biserica în ziua de sf. Dumitru, și a osteni de dimineață la Beiuș, la conferința dascălilor unguri, cari ne sânt așa de prieteni și ne vreau atâta bine! Nu și aduc aminte că la adunările bietei »Reuniuni învățătoresți« se duc numai dupăce încasează dela epitropia parohială 16-20 coroane, luând de multe ori ultimii creștari ai acelei biserici românești, de astăzi cu atâta nerușinare își bat joc.

Să mai nădăjdum oare o îndreptare?

Al. Crișanu.

SERVICIUL TELEGRAFIC.

Gorki în Bohemia.

Viena, 2 Dec. Scriitorul rus Gorki a sosit aci venind din România. Azi a plecat spre Praga, pentru a se sfătui cu diferiți prieteni politici cehi, să stabilească partidul socialist rus în Boemia.

Ei desminte că ar fi fost expulzat din țară.

Desmintirea neliniștii în extremul Orient.

Petersburg, 2 Decembrie. Știrile din extremul Orient nu neliniștesc aci cercurile oficiale, din contra se așteaptă, ca relațiile ruso-japoneze să devie mai cordiale.

În curând se va semna o convenție, care să fixeze sferile intereselor celor două puteri, astfel, că Rusia va avea mână liberă în orientul european.

Ziarul »Rieci« a interviavat pe un diplomat versat în chestiile ostaziatiche, care a declarat, că activitatea Japoniei în Corea are de scop numai întărirea propriei sale pozițiuni.

Între Rusia și Japonia se urmează acum tratative extrem de importante, cari sunt păstrate în secret.

Acestea vor duce la un act internațional foarte important.

Iswolsky vrea să rezolve toate chestiile, pentru a putea provoca neînțelegeri ruso-japoneze.

Japonia a propus Rusiei, după inițiativa contelui Oki să încheie alianță comercială, ce-ace dovedește, că Japonia nu se gândește la război.

Mișcarea în Nicaragua.

New-York 1 Dec. Trupele guvernului nicaraguan au fost bătute de insurgenți.

Sânt douăzeci de morți. Vaporul norvegian »Stavangeren« a adus insurgenților arme și munițiuni, înarmându-i astfel complect.

Guvernul american a înapoiat plenipotentului nicaraguan hârtiile de acreditare. De asemenea a înaintat puterilor o notă spunând, că președintele Zelaia este un terorist turburător. În același timp zice, că guvernul american nu poate suferi execuția supușilor americani. Se zvonește, că marinarii americani au debarcat deja în Nicaragua.

Afacerea răzvrățiților greci.

Atena, 2 Decembrie. Aci e părerea generală, că Typaldos va fi achitat deoarece-ce ofițerimea se declară partizana lui.

Numeroși ofițeri îl vizitează în închisoare, deasemenea mulți cetățeni greci.

In chestia armatei grecești.

Atena, 2 Decembrie. Cererile pentru armată și marină cresc mereu. Comisiunea pentru marină a stabilit următorul program:

În proximitățile trei ani să se procure cincizeci și cinci de vase de război, din care 2 dreadnought, 3 chiurassate, 121 de torpiloare, 10 submarine etc. Banii se vor lua din împrumutul de 200 de milioane 160 de milioane, și bugetul marinei se va urca la 30 de milioane anual. Tot în acest scop se va introduce o loterie de bilete, plasându-se mai ales la grecii din străinătate.

Complot contra lui Rockefeller.

New-York, 1 Decembrie. Ziarele din Cleveland au descoperit un complot contra regelui petrolului Rockefeller. Complotiștii voiau să-l prindă și să ceară sume enorme pentru a-l lăsa liber.

Rockefeller fricos s'a încuiat în casă. Numeroși paznici înarmați îl supraveghează, pentru că miliardarul are de gând să fugă, pentru a scăpa de persecutori.

Prim-ministrul bulgar la Belgrad.

Belgrad 2 Dec. Aici circulă șovonul, că în săptămâna viitoare premierul bulgar Malinov va sosi la Belgrad.

Se crede, că sânt la mijloc importante tratative sârbo bulgare.

Situația în Austria.

Viena 2 Dec. Parlamentul a respins cererea de a se lua în dezbatere propunerile de urgență. Slavii au și retras pe cele ce mai rămăseseră. — Imediat a urmat prezvizorul bugetar în discuție.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 2 Decembrie 1909.

Pentru fondul de zidire al școlii de fete din Arad.

Pentru fondul de zidire al școlii de fete din Arad, au mai încurs, parte ca taxe de membre, parte ca ajutoare, următoarele contribuiri:

Lista dnei *Marilina Bocu* (a treia) C. 1632—

Lista doșoarei *Melania Ionescu* (Cluciu) dela: Dr. Aurel Novac, deputat, Biserica-albă 200 c. Dr. Teodor Mihályi, deputat, Dej, Dr. Iuliu Maniu, deputat, Blaj, Dr. Victor Bontescu, adv., Hațeg Dr. med. Bîlășcu, Budapesta câte 20 c. Octavian Goga, Sibiu, Quintescu, inginer, București, E. Mezei, j. de c., Budapesta, Sida, proprietar, Budapesta, Gh. Bogoevițiu, Budapesta, Ilca Hornoiu, Budapesta, Mărioara Șerban, Budapesta, Inginer Maior, Budapesta, câte 10 c. Lucreția A. Nicoara, Deva 6 c. Dr. E. Barbul, secretar, Budapesta, Dr. St. Petrovici, deputat, Lugos, Dr. Petroiu, Budapesta, Colbazi, stud. în drept, Budapesta, Giocan, deputat, Budapesta, Dr. med. Vicaș, Budapesta, N. N. Budapesta, Mihaiu, oficianț de poștă, Budapesta câte 5 c. Dr. Mezin, adv., Timișoara 4 c. Dr. Paul, secretar, Budapesta 3 c. Dr. C. Maniu, adv., Cluj, N. N. Vlad, stud. în drept, Budapesta, Popescu, stud. în drept, Budapesta, N. N., câte 2 c. Lucaciu, stud. în drept, Budapesta, N. N., Budapesta, N. N. Budapesta, Esca, stud. în drept, Budapesta E. Goga, stud. în drept, Budapesta, Șimtion, stud. în drept, Budapesta câte 1 cor. Total: > 429—

Lista dnei *Maria Dr. Șerban* dela: Furnica casă de economii, Făgăraș 0 c. Mărioara Perța, 4 c. Total: > 14—

Lista dnei *Irina Curta*, Boroșeș dela: Văd. Irina Curta, membră pe viață 40 c. Petru Lazar, Prăjești 3 c. Petru Cociu, Donceiu 1 c. Mărioara Lazar, Prăjești 1 c. Olga Curta, Boroșeș 10 c. Ioan Marcu, Prăjești 1 c. Total: > 56—

Lista dnei *Elena Morariu* Nădlac: Elena Morariu > 20—

Lista dnei *Maria Dr. Ghebeș*, Pecica-română: Maria Dr. Ghebeș, membră pe viață > 40—

Lista dlui *Nicolae Ivan*, asesor consistorial, Sibiu dela: Nicolae Ivan 20 c. Dr. Dionisie Roman și soția 20 c. Total: > 40—

Lista dnei *Maria Serb*, Ared: Maria Serb, membră pe viață > 40—

Lista dnei *Ana Ferentiu*, din Sarmar-Nemeti dela: Ana Ferentiu 2 c. Dna Maria Barbul 15 c. Dr. Carol Barbul 2 c. N. N. 2 c. Ioan Papp 3 c. Romul Marchiș 6 c. Augustin Fasi 10 c. Total: > 40—

Lista dnei văd. *Lucreția Nonu*, Nadab, dela: Florica Boțco Cozman 4 c. Maria Crainic 3 c. Sidonia Crainic Roza Muscanu, Sidonia Boariu, Carolina Goldiș, Văd. Lucreția Nonu n. Crainic, Mărioara Toader, Văd. Leucția n. Emilia Albici, Floruța Codreanu câte 2 c. Ana Cladovana Mitri, Luiza Sferdeanu, Ana Drăgan a Ghiji, Elena Ispas I. Marian, Florica Ispas I. Ilie I. Marian, Mariuța Matereti, Saveta Mercea, Anuța Vuc, Sofia Palcu, Giula Codreanu, Saveta Capra, Elena Ardeleanu, Florea Mladin câte 1 c. Coția Sechel, Florița Goldiș 60 fil. Total: > 3660

— **Alegerea de protopop din Ilia.** Ni-se telegrafiază din Ilia: Părintele *Zevedin Mureșan* din Șebeșul-săsesc, a fost ales protopop al Iliei, cu unanimitate de voturi.

— **Dela Academia Română.** Academia Română va ținea ședință publică obicinuită Vineri în 20 Nov. la 2 ore după amiază.

D. A. D. Xenopol va citi o comunicare asupra partidelor politice în decursul revoluției din 1848.

— **Ameliorarea sănătății lui Björnson.** Starea sănătății lui Björnson merge încontinuu spre bine. Boșnavul vrea să plece în Italia. Medicii însă, după cum ne telegrafiază corespondentul nostru din Paris — nu cutează să-i dea voie.

— **Sofra Chicin, tot Sofra Chicin.** Ni-se scrie: Pe când cei buni ai neamului nostru alergau la praznicul național la Arad, primarul comunii noastre Sofra Chicin, cu întreaga antistie comunală și anume, P. Flocosu, S. Țiriac, Dimitrie Stroia și Gheorghe Chiș, se repeau din greu să facă primire grandioasă jidanului 48-ist Nagy Sándor.

Vorba cea: »din căne clisă...«

Tot în același zi, ne comunică corespondentul că soția dascălului Taucsán — cine nu-l cunoaște? — a aranjat în școala sa o goană prin cișitele fetelor, după treicolor. Taucsán își mai făcuse odată un merit din aceasta, acum îi vine soție-sa.

Urit lucru, că trebuie să încreștăm astfel de veste despre o româncă.

— **Concurs literar.** Consistorul eparchial român ortodox din Arad, în urma unui conclud sinodal din anul acesta publică un concurs pentru două lucrări, și adică: 1. Monografia institutului pedagog. teol. din Arad, din incidentul aniversării centenarului dela înființarea lui (1812) și 2. Viața și activitatea lui Moise Nicoară, luptător pentru desrobirea bisericească-culturală a românilor din părțile arădane. Lucrările vor avea să îmbrățișeze istoricul diecezei Aradului. Cea mai bună din fiecare scriere va fi rescumpărată cu 500 cor. și va trebui să aibă estensiunea de cel puțin 5 coale tipar, format octav, lit. garmond. Manuscriptele au să fie prezentate consistorului eparchial până cel mult în 30 lunie 1911, supț nume pseudonim pus pe titlul manuscriptului, precum și pe un plic sigilat (trimis cu manuscriptul de odată), în care să se indice numele și locuința autorului.

— **Erată.** Onorată Redacție! Telegrama trimisă din Vașcău vă rog a se îndrepta în loc de (Savu) Sala,

(Todor) Todan, Gheorghe Bogdan, (Busasiu) Bursașu (nu G. Bogdan) (Nu Muszi) ci Mușet, Nu Nikarucza ci Nicaruța.

— **Inercarea de omor în masă din Paris.** Ni-se telegrafiază din Paris, că soldații, care erau să fie uciși în masă de caporalul lor au scăpat numai cu ajutorul uni brigadier, care în momentul, când voiau să mănânce din supă otrăvită, a strigat: Stați drepti!

Tot el a scăpat și pe otrăvitor de nu fi linșat de soldați.

— **Otrăvire într'un ospiciu.** O telegramă din Hamburg ne anunță, că în ospiciul de alienați din Friedrichsberg s'au îmbolnăvit ieri după masă 547 de nebuni, în majoritate femei, dând simptome de otrăvire. Sânt deja doi morți. S'a dat ordin să se disece cadavrele, pentru a se afla cauza morții. Se crede că un îngrijitor a pus otrăvă în mâncare. Alții spun, că orezul era stricat fără să fi avut cineva intenție criminală. Acum sânt alți 63 bolnavi pe moarte. Poliția a înconjurat ospiciul, deoarece o mulțime imensă s'a adunat în jurul lui.

Resturile mâncărilor au fost supuse unui examen chimic. Ancheta caută se stabilească dacă e la mijloc o crimă sau neglijență.

— **Atentat asupra unei mănăstiri.** Ni-se telegrafiază din Madrid, că supt poarta mănăstirii lezuinților din Sarayosa s'au găsit trei bombe. Un polițist voind să ridice una din ele a fost făcut bucăți de puterea exploziei produse. Bombele aveau bilețele de răzbunare pentru Ferrer.

x **O femeie cruțătoare** dacă extratipul erde cele și rum le cumpără dela mine, cruță 100—200% din bani. Se poate căpăta compoziție de rum fin, ezemții de liqueruri: absynth, allasch, anisett, băutură amară engleză, de caisă, pere regale, cacao, ciocoladă, curacao, carthausă, lămție, nucă, cafea, chinin, smeură, marasquină, vișină, menthă, portocală, punciu, rostocin, silvoriu, vanilie, în dose de câte de 50 fileri, din cari se poate pregăti 1½—2 litri de liquer. La comande de 10 sticle dau ladă gratis și expediez gratis. Esență de apă de Colonia excelentă. 1 dosă pentru pregătirea 1 litru apă de Colonia — Eau de Cologne — 1 cor. Corespondență și în limba română. Modul de întrebuițare se dă la fiecare sticlă. — **Dobay Kálmán**, drogerie la »Crucea roșie« în Békéscsaba, Vasut-utca.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi,** săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă. Totfelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.

Dela judecătorii.

Osânda dlui Constantin Savu confirmată. Procesele multe ce ni-se intentează zilnic și șicanele împreunate cu ele sânt atât de multe, încât nu ne mai pot supăra de loc și le suferim pe toate cu răceală și nepăsare. Am bătut drumul Orăzii, că știm și numărul stâlpilor de telegraf dela calea ferată. Marți d. C. Savu, fostul nostru redactor responsabil, a fost ascultat într'un proces nou de »agitație« și anume, pentru articolul »Un act de solidarizare«, scris din incidentul abținerii medicilor din România dela congresul medical din Budapesta.

Astăzi Joi, a fost citat din nou la Oradea-mare comunicându-i-se, că Curtea de casație din Budapesta a confirmat sentința de 6 luni temniță de stat și 400 cor. amendă la cât a fost judecat de Curtea cu jurați din Oradea azi vară.

Alte procese vor fi dezbătute încurând și sântem siguri, că ele ne vor mai aduce o »mângâiere« de câteva luni și câteva sute de coroane.

Osânda deputatului slovac Skiciak aprobată de Curtea de casație. Cu doi ani înainte de asta »Banca economică industrială« slovacăscă din Jablonca și a ținut adunarea extraordinară. Ședința a fost prezidată de d. deputat naționalist *Skiciak*. La această adunare pașnică, menită să promoveze starea materială a slovaci-

lor impilați și care n'avea nimic de-a face cu politica, autoritățile ungurești au ținut totuși să-și vire și aci coada, ca să facă zizanie.

S'a trimis și la această adunare, un reprezentant al satrapiei ungurești, unul *Oheorghe Bulla*. Cetățenii pașnici, în frunte cu d. deputat *Skiciak*, când l'au văzut că intră în sală l'au invitat să părăsească localul. Patriotul însă a început să facă gură și să țipe de mânie. A provocat lumea să se împrăștie, dar nime nu l'a băgat în seamă. Atunci, spumegând de ură, a alergat după jandarmi, dar în acest timp slovacii pașnici cunoscând iubirea de adevăr și dreptate a minorităților statului, s'au îndepărtat pela locuințele lor.

Pentru faptul că subpretorele *Bulla* a fost dat afară dela această adunare, unde n'avea nimic de căutat, d. deputat *Skiciak* a fost tras în judecată »pentru agitație« și condamnat la două luni temniță și patru sute de coroane amendă.

Tabla a aprobat sentința aceasta supt cuvânt că deși subpretorul *Bulla* n'avea ce căuta la această adunare, totuși era îndreptățit să iee parte la ea căci era de prevăzut că după desbaterea agendelor se va face și politică.

Astăzi curia, la inițiativa supleantului procurorului general a aprobat și ea sentința pe motivul oribil că: »*Skiciak* și soțul lui sânt cunoscuți ca naționaliști extremiști«.

Zalele în lanțul suferințelor noastre, sporesc mereu.

Economie.

Noua emisiune a băncii »Lucafăruș«. Infloritorul nostru institut de credit din Vârșeț, a hotărât în adunarea generală extraordinară, ținută Marția trecută supt președinția harnicului său director *Dr. Petru Zepeniag*, să-și ridice prin o nouă emisiune, capitalul societar la 600.000 cor. de Prin aceasta nouă emisie institutul »Lucafăruș« din Vârșeț intră în șirul institutelor noastre fruntașe.

Adunarea generală a fost foarte cercetată. Au luat între alții parte și dd. I. M. Roșu, *Dr. Aurel Novac*, *Dr. Iuliu Tămășel*, *Dr. Tit Mălai*, (*Biserica-Albă*), *Avram Corcea* (*Coștei*) *Panciovanu*, *I. Miclea* (*Voivodinț*), *Dr. Ioan Nedelcu*, *Dr. Liviu Cigăreanu*, *Dr. M. Gropșanu*, *Gh. Jianu* și *Ioan Perianu*, (*Oravița*), *Ioanichie Neagoe*, (*Petrovasela*), *Petru Stoica*, (*Satu-nou*), *Dr. Stefan Petrovici*, *Dr. Gh. Dobrin*, *Dr. Valeriu Braniște* (*Lugoj*) etc.

Rugăminte către membrii »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«.

Intre așezămintele noastre, întemeiate cu scop de a promova bunăstarea populației muncitoare se numără și »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu«. Intemeiată la 1888, ea chiar dela înființare a dezvoltat o activitate rodnică și binefăcătoare, ca puține alte așezăminte ale noastre. De roadele muncii ei numai aceia n'au beneficiat, cari nu i-s'au adresat. Acestei Reuniunii revine vrednicia de a fi deprins pe economul nostru la cultura mai rațională a pământului și la folosirea uneltor economice. Ea l-a împrietenit cu cultura nutrețurilor măestrite, împărțind în mod gratuit an de an sute și sute de chilograme de sămânță de trifoiu, napi, luțernă etc. Ea l-a deprins cu cultura mai în mare a pomilor, aranjând expoziții de poame împreunate cu împărțire de premii în bani, ținând prelegeri și cursuri de pomărit și împărțind an de an mii și mii de pomi pădureți și de altoi și, punând în vânzare altoi cu preț redus. Ea a contribuit la nobilitarea rasei de vite, ținând expoziții de vite de prăsilă anuale, împreunate cu împărțire de premii în bani; ea a dăruit și dăruiește an de an câte o vițea de soiu ales și alte animale de prăsilă și dă impru-

muturi ieftine pentru cumpărarea de asemenea animale. Ea a contribuit și contribuie la ridicarea stărilor morale și materiale ale populației, prin întemeierea de însoțiri de credit sătești și de tovarășii agricole. Prin aranjarea expozițiilor de copii contribuie la îmbunătățirea stărilor igienice și la desăvârșirea condițiilor de trai ale populației. Ea lucrează la conservarea, răspândirea și perfecționarea industriei de casă (lucrul de mână femeiesc), aranjând expoziții de bransa aceasta, alcătuiind albumuri, făcând colecții de păpuși costumate, după ținuturi și localități etc.

Prin publicațiunile sale ziaristice, Reuniunea stă în serviciul obștei noastre, iar prin edarea cărților din biblioteca Reuniunii, dă în mâna poporului povătuitorul potrivit la ținerea vitelor, la cultura trifoiului, a pomilor, a viilor, la cultura albinelor etc. Prin conferirea de premii la descrierea monografiilor comunelor noastre, contribuie la cunoașterea istoricului și a stărilor din comune etc.

Dacă este vre-un ram agricol, pe care Reuniunea noastră să nu-l fi îmbrățișat cu căldura recerută, aceasta este a-se atribui singur insuficienței mijloacelor bănești; căci bunăvoința, însuflețirea și simțul de jertfire la cărmăci ei nu lipsește. Dovadă împrejurarea, că ei an de an cutieră satele în lungul și latul comitatului, aci la întruniri agricole, aci la expoziții, la plantări de pomi, la cursuri de altoit pomi etc.

În asemenea împrejurări, crezând a fi vrednici de sprijin ne adresăm către membrii noștri cu acea respectuoasă și frățească rugăminte să binevoiască a nu ne lipsi nici pe viitor de sprijinul valoros și îndeosebi să ieie la cunoștință, că cu scop de economie și de mai multă ușurință ne-am adresat către oficiile noastre prim-pretoriale cu rugarea să binevoiască a încasa prin organele ce le stau la dispoziție taxele pe 1909 dela membri și să binevoiască a răscumpăra chitanțele.

În fine ne permitem a ne adresa către preoștii, ievățătorimea, către notarii, primarii și ceilalți fruntași ai noștri, cari încă nu sânt membri să binevoiască a se înrola în șirurile noastre, căci prin aceasta pe lângă că vor beneficia de roadele Reuniunii, dar și sprijinesc o cauză din cele mai arzătoare ale noastre tuturor. Să luăm pildă dela Sași, cari țin de deosebită cinste a fi membri ai vreunei societăți și îndeosebi ai Reuniunii economice săsești.

Sibiu, 17 Nov. n. 1909.

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«.

Pant. Lucașu,
prezid.

Vic. Tordășeanu
secretar.

Piața grânelor din Aradul-nou.

30 Noemvrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 1000 mm.	13:50 - 14:—
orz 100 mm.	9:10 - 9:20
ovăs 100 mm.	7:10 - 7:20
secară 100 mm.	6:80 - 6:90
păpuși 800 mm.	5:50 - 5:60

Prețurile sunt socotite în corcane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 30 Noemvrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:
Griu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. —	fil.
Din comitatul Albei — —	28 » 80—29 » 80	«
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90	«
Bănățănesc — — — — —	28 » 95—29 » 90	«
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80	«
Secară de calitate I. — —	19 » 75—20 » 05	»
Secară de calitate mijlocie	19 » 55—19 » 65	«
Orzul de nutreț, calitate I.	14 » 75—14 » 95	«
Ovăs de calitate I. — — —	15 » 70—16 » —	«
Ovăs de calitate a II. — —	15 » 40—15 » 60	«
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » —	«

BIBLIOGRAFII.

A apărut »*Lucafăruș*« Nr. 23, cu următorul sumar: *Em. Gârleanu*, Oratorul. *Z. Bârsan*, Sonete (poezii). *Constanța Hodoș*, Mireasă. *Octavian Goga*, Oaspe vechiu. *A. Vlahuță*, Eminescu în politică. *Victor Eftimiu*, Scrisorile trimise altădată (poezie). *Nicolae Brătianu*, Noemvrie (poezie). *N. Dumbrăveanu*, Nocturnă (poezie). Dări de seamă: *G. Ibrăileanu*: »Spiritu critic în cultura românească« (*G. Bogdan-Duică*). Cronică: *Teatrul Național* (*G. B. D.*). O sută cincizeci de ani dela nașterea lui Schiller. *Poetul țărănist Guillemain*. »*Harta etnografică a Transilvaniei*«. *Porturi românești*. *Expoziția internațională de artă din München*. *Calendarul »Minervei«*. *Reviste și ziare*. *Știri*. — *Poșta administrației*. *Ilustrațiuni*: *Serbările Șaguna*: Eșirea din catedrala din Sibiu după liturgie. *Mauzoleul Mitropolitului Șaguna*, în Rășinar. *Bustul Mitropolitului Șaguna* în mauzoleul din Rășinar. *Port țărănesc din Roșia* (comitatul Bihor). *Țăran din Frișu* (comitatul B. Năsăud). *Țăran din Ruscior* (comitatul B. Năsăud).

Poșta administrației.

Dim. G. Crivobara. Am primit 5 cor. abonament până la 1 Oct. 1909.

Emanuil Iosa, Secusigi. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1909.

Nicolae Dălvu, Lianț. Am primit 2 cor. abonament până la finea anului 1909.

Oheorghe Olariu, Cinteiu. Am primit 4 cor. abonament până la 1 Iulie 1910.

Teodor Bărdan, Cuied. Am primit 1 cor. abonament până la finea anului 1909.

Ioan Borle, Cuied. Am primit 2 cor. abonament până la finea anului 1909.

Laurențiu Popa, Lăpușnic. Mai datorezi 0:50 fil. pe anul 1909.

Ioan Iovu, Vraniș. Am primit 2 cor. abonament până la finea anului 1909. Adresa ziarului »*Minerva*« e opită.

Miclea Muntean, Vrani. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1909.

Teodor Moga, Secaș. Am primit 4 cor. abonament până la finea anului 1909.

Daniil Dumbravă, Marosoroszfalu. Am primit 2 cor. abonament până la finea anului 1909.

Oheorghe Prăvălitură, Iam. Am primit 2 cor. 20 bani abonament.

Tomus Foltiu, Roșia. Am primit 3 cor. abonament până la 1 Aprilie 1910.

Redactor responsabil **Iuliu Giurgiu.**

»*Tribuna*« Institut tipografic, **Nichin și cons.**

DUMITRU MUREȘIAN,
institut Cromo-Litografic.
— **TIMIȘIOARA,** —
Temesvár, Balázs-tér.
(sub banca »Timișiana«).

Primește toate lucrările apa ținatoare acestei branșe, precum: **scompturi, planuri, hărțile de epistoale, placate și vignete, mape, nu altcum și anunțuri de cununie, bilete de vizită, invitări la baluri și — concerte, etc. —**

Efectuează multiplicarea cea mai promptă a mechano-autografeilor, pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Să sprijinim instituțiunile românești căci numai așa vom înainta!

⚡ In atențiunea învățătorilor! ⚡

Colecțiunea de **reevizite economice** pentru școlile pop. prețul 50 cor.

Mașina de calculat sistem Takáts, cu globurile acățătoare pentru cl. I. 26 cor. Mașina de calculat mică de mână, sistem Takáts o buc. 16 fil. (catalog de prețuri despre

cele mai noi modele de desemn se trimite gratuit. Premiat la expoziția din Cincibiserici (Pécs) medalie de aur. Se poate comanda la: **Takáts Endre**, învățător de stat în Győr.

„AJUTORUL“

societate pe acții
ÎN ȘEICA-MARE.

Avem onoare a aduce la cunoștință publică, că noua bancă „AJUTORUL“, cu sediul în Șeica-mare (Nagyselyk) în Piața Nr. 371, și-a început activitatea în 9 Noembrie st. n. 1909 și se ocupă cu toate operațiunile de bancă sprijinind economia poporului nostru și prin întreprinderi de acest fel.

Banca „AJUTORUL“ primește depuneri spre fructificare cu 5 $\frac{1}{2}$ % iară mai mari și stabile, dela 1000 cor. în sus cu 6%. Depunerile corporațiunilor se primesc cu 6%. Depuneri și ridicări se pot face și pe cale postală cu cecuri. Darea după depuneri o plătește institutul separat.

Banca „AJUTORUL“ e deschisă în toate zilele de lucru dela 8—12 ore a. m. și dela 2—5 p. m.

Rugând on. public de binevoitorul sprijin, semnăm cu toată stima:

DIRECTIUNEA.

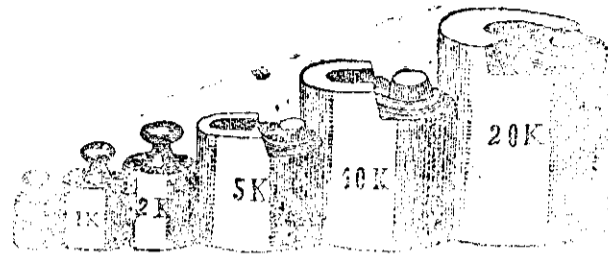
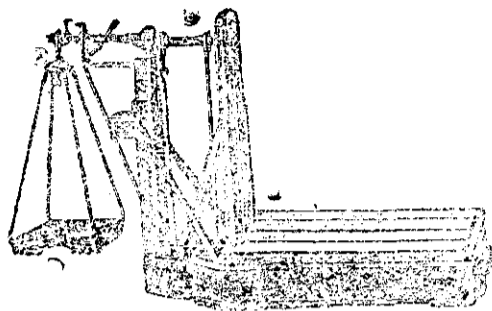
Noua fabrică de cumpene (câstare) și atelierul de reparaturi speciale al
FRĂȚILOR BURZA ȘI PERMOZER, ARAD,
strada Simândi 4. No. Telefonului 604.

Biroul: Magazinul de marchitărie al Fraților Burza, piața Beros Béni No. 1.

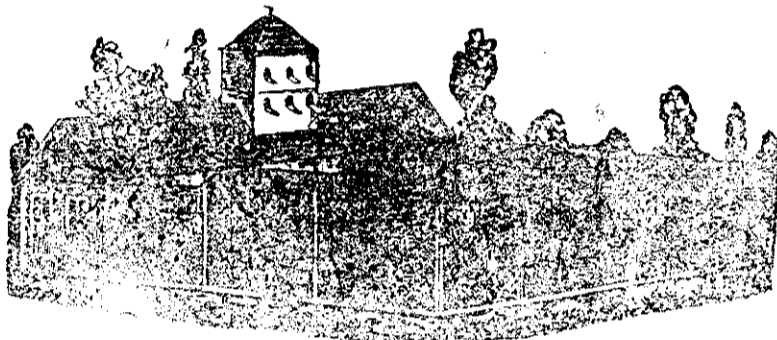
Recomandăm în atenția onoratului public nouile noastre cumpene zecimale autenticate, și greutatea zecimale turnate în aramă și fier. Primim în atelierul nostru ori-ce reparaturi atingătoare de această branșă.

Cerem binevoitorul sprijin al on. public, cu tot respectul:

Frații Burza și Permozer.

Neubauer János

fabricant de funii, țesături, de grilajuri, de site și saltele de cârmă.
DEBRECZEN.

Recomandă preparatele sale de sârmă ca: țesături de sârmă din aramă fer și ține are în depozit pentru mori fabrici și scopuri agricole. Recomandă și de ventilat sistem Bachler. Pregătește țesături de mână și fabrică la îngrădit de grădini, curți de găște, sită de sârmă cu ramă de fer la lucrări de pământ, vâșp, petrică a. a. Apărătoare de scântei la locomotive, mori și coșuri de fabrici. Somiere elastice pentru pat pe staluri de ter și lemn. Cu un cuvânt tot felul de lucrări ce se țin de această branșă.

CU PREȚURILE CELE MAI MODERATE.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cumpărați cel mai frumos și cel mai bogat calendar românesc dela noi

CALENDARUL „POPORULUI ROMÂN“

pe anul 1910. Se estinde pe 196 pagini, înpodobite cu 80 de chipuri.

Invăitoarea este de toată frumsețea, lucrată de renumitul desemnator român din București: dl Ari Mureșu.

CUPRINSUL CALENDARULUI:

1. Cronologia anului. Cele 12 luni împodobite cu motive românești admirabile lucrate de dl A. Murnu. 2. Semnele cerești. 3. Regentul anului. 4. Semnele cronologice ale anului 1910. 5. Zile schimbătoare peste an. 6. Sărbători impuse de lege. 7. Posturile. 8. Deslegarea posturilor. 9. Intunecimi. 10. Zodiile. 11. Anotimpurile. 12. Calendarul jidovesc. 13. Calendarul economic pe 1910. 14. Prevestiri. 15. Timpul vântului. 16. Domnitorii Ungariei. 17. Valoarea banilor, explicație folositoare pentru cei ce călătoresc în străinătate. 18. Cursul lunii în anul 1910. 19. Când fată vitele? 20. Posta. 21. Călătoria cu trenul. 24. Europa. Descrierea fiecărei țări cu toate amănuntele, după datele oficiale din 1908. 25. America: Statele unite. 36. Tabela de a socoti camelele după 1 an, 1 lună sau 1 zi. 37. Catalogul advocaților români din Ungaria. Dăm în ordine alfabetică toate orașele în cari locuiesc avocați români. — **Partea literară:** 39. În pragul libertății (amintiri din temnița Seghedinului) de Gh. Stoica. 41. La Bădea George de D. Birăuțiu. 42. Anexarea Bosniei și Herțegovinei cu un chip. 43. Centenarul nașterii lui Șaguna cu fotografia marelui arhiepiscop. 44. Serbarea din Chizeni cu două chipuri. 45. Bărbați mari a României cu mai multe fotografii. 48. Trei luptători cu fotografia dlui Russu-Șirianu, D. Birăuțiu și Gh. Stoica. 49. Viața și obiceiurile românilor emigrați în America-Nordică. Acest articol scris de confratele nostru

I. Terigariu, ne dă un chip real despre starea fraților noștri emigrați de aici în America (cu două chipuri). 52. Morții noștri. 54. Din minunățiile zilelor noastre. Un articol interesant în care ne ocupăm cu tot ce s'a inventat nou pe rotogolul pământului în cursul anului 1909 cu o mulțime de chipuri. 57. Incasarea mecanică a banilor în America cu 3 chipuri. 62. Cutremurul de pământ din Messina. Descrierea amănunțită a nimicirii orașului din Sicilia cu 3 chipuri. 64. Răvașul anului dela 1 Octomvrie 1908 până la 1 Octomvrie 1909. Consemnarea târgurilor din Ungaria, Ardeal și Bănat. Consemnarea târgurilor e făcută în modul cel mai exact după datele cele mai noi.

Dintre ilustrațiile calendarului înșirăm: Fotografia Ven. domn Gheorghe Pop de Băsești preș. partidului național român. Dr. Teodor Mihali cu doamna. Oaspeții cari au luat parte la depunerea petrei fundamentale a bisericii din Chizeni. Dl deputat Dr. Teodor Mihali, preș. clubului deputaților naționali ținându-și darea de seamă în Ileandamare. Biserica gr.-or. român din Cacova (Bănat). Bărbați mari ai României: Alexandru Ioan Cuza, Dimitrie Sturdza, D. Spiru Haret. Emil Costinescu. V. G. Morțum, Barbu Ștefan Delavrancea. Trei luptători: Dl I. Russu-Șirianu, E. Birăuțiu, G. Stoica. Un grup de români, cari trăiesc azi în America. Membrii societății »Bănățanul« din Philadelphia Pa, cari, au predat piesa teatrală »Nunta țărănească«.

Prețul unui exemplar 40 fileri. (porto postal 10 fileri). Aceia cari cumpăra cu bani gata spre vânzare dela 15 calendare în sus le dăm **bucata** cu 14 cruceri adică 28 fileri. Poșta o plătește însă cel-ce comandă și anume :: 72 de fileri pentru 25 calendare. Douăzeci și cinci de calendare cu postă cu tot costă 7 coroane 72 fileri. :: la curând va apare și calendarul umoristic „CUCU“ și calendarul „FOII ILUSTRATE“. Comandele să se adreseze la: Administrația „POPORUL ROMÂN“ Budapesta, VII., István-ut 11.

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare

„Calendarul Național”

pe anul 1910.

întocmit de redacția foilor dela Orăștie. — E și mai frumos ca cel de anul trecut!

In fruntea Calendarului e: *Monumentul ridicat la Sibot* (lângă Orăștie) vitejei românești de pe Câmpul Pâinii, și descrierea acelei lăpte mări a lui *Paul Chinezu care cu Români săi bănățeni a scos din gura morții pe Săcui, Ungurii și Sașii înfrânți de Turci*, — și a potopit aci 30.000 de Turci! Ungurii o scriu ca o vitejie ungarească. Calendarul Național pe 1910 dovedește, să ea a fost o strălucită biruință a Românilor asupra păgânilor!

— Urmează 12 chipuri negrăit de înălțase, înfașându pe înaltele persoane dela Curtea Română: *Princesa Maria*, cu cele 2 fiice ale sale și cu cei doi Prinți: *Carol și Nicolae*, în costume naționale, ele ca drăgășe *fărăncuțe*, ei ca minunați *ciobănel* români!... Atât sunt de frumoase că nu să pot descrie, ei trebușese văzute! — Vin apoi:

— *Minunile firii din fundul mărilor*: 5 chipuri de *varasude* (anima'e foarte ciudate, cu sute de brațe) — *Chip de zidiri uriașe* în New-York! — *Tren de mun'e, cu roa'e și dinți* — *Miri saxoni*, în ciudatele lor haine de nuntă. — O *minuna americană*: *Stâncă ce se tot mișcă*, animata pe ecasa a unui colț de pestră, și nu cade! Foarte interesantă! — *Napoleon cel mare*, când vine înfrânt din Rusia, și istoria ace'ui groznic războiu, care e în'eputul apusului lui Napoleon. Mișcător și interesant! — Și altele chipuri. Apoi material de setit; poezii, schiță, povești, haz, poezii populare și altele, foarte alese și de fătătoare: **Prețul unui Calendar Național e numai 18 cruceri (36 fil.) și 5 fil. porto, așadară 41 fileri cu poștă cu tot.** — Da ă trimiți bani pentru 5 - 10 Calendare, le capeti în loc de 18 cr. cu numai 13 cr. (26 fil) unul, — și în franco (poșta plătită acasă. — Dacă trimiți bani pentru mai multe calendare ca 10, le plătești cu numai 11 cruceri (22 fileri) unul, — având însă a-ți plăti însăși porto la scoaterea p'ștului dela poștă. — Cel ce le cer ne plătește înainte spre vânzare, cu egămânul de a le plăti după ce le vâd, le capătă cu 13 cr. (26 fileri) unul, având, însă a-și plăti e porto la scoaterea pachetului dela poștă.

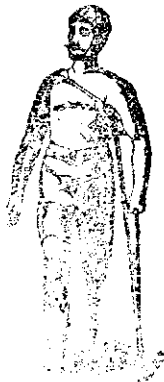
Se capătă la administrația foilor:

„**Libertatea**” și „**Foaia Interesantă**”,

în Orăștie-Szászváros, și la

„**Librăria Tribunei**” Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.

Prăvălie nouă!

PAPP GYÖRG

Deposit de diferite unelte chirurgice în Ardeal, magazin de bandage și instrumente optice. Atelier aranjat cu motor. Nickelare dinamo. Tocilă artistică.

Cluj (Kolozsvár). Telefon 791.

Mátyás király tér Nr. 5
lângă prăvălia dlui Akontz Sándor.

Prăvălie nouă!

Bönochuri — Lorgnete — Ochianuri.

— Nu e permis —

să lipsească din nici o casă românească „GRAMOFONUL”, care înveselește toată casa. Isvorul cel mai ieftin de al procură e **marele comerciant de mașini de vorbit** pentru — Ungaria și România. —

Toth József

SZEGED, Könyök utca 3 szám.

Se vinde cu condiții de plăture în rate. Pe lângă garanție.

As sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu forță naturală. — Prețul curent se trimite gratuit. — Se caută contra vânzători!

— Corespondența se face în limba maghiară, germană și franceză. —

Mâna fiecăruia poate fi frumoasă dacă o îngrijește destul. Cel mai bun mijloc pentru îngrijirea mânilor este **Lichidul „Elza” pentru mâni**

pentru că e pregătit din materiile cele mai bune pentru conservarea frumuseții mânilor.

Lichidul „Elza” pentru mâni după o folosință de 3 ori face mâinile catifele. Mâni e reșii după 3 zile le înălțește. E ca totul nestricăcioasă. Pe când glicerina, crema de glicerină și altele, după o folosință mai îndelungată înegresc mâinile, lichidul „Elza” pentru mâni face mâinile albe ca zăpada. Glicerina, crema de glicerină și altele fiind oleoase sunt nepăzate și grețose. Lichidul „Elza” pentru mâni, îndată să a-searbe. Dacă folosiți zile lichidul „Elza” mâinile vor fi totdeauna frumoase, pentru că le scutește de stricăcuna vântului.

Prețul 30 fileri.

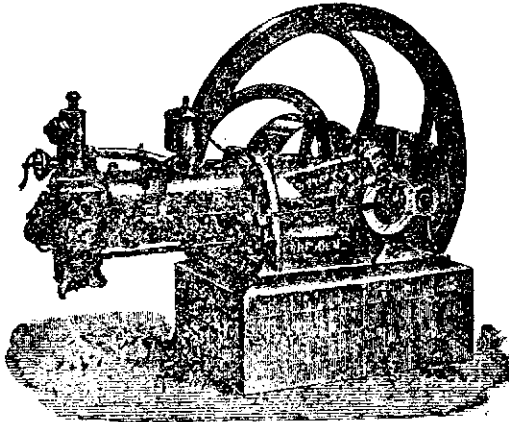
Se poate căpăta **Kertész Ernő** — farmacia la — la preparatorul **Szabadka, Szegedi ut.** St. Anton de Padua

Magazin principal la **Vojtek și Weisz** droagerie în Arad

Prima firmă de motoare sudungară.

SCHMEREK și SZABÓ

Temesvár-Józsefváros, Bonnáz-u. 14.

Recomandă motoare mânate cu ulelu brut, benzina și cu gaz de prima calitate, precum și orice articole tehnice uleiuri, instrumente și mașini. Primește instalație de mori pentru măcinat. — Atelier de reparat propriu —

Catalog de prețuri se trimite gratuit și franco.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSYLVANIA”

primesc oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bihor, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condiții!

1. În ramul vieții: capitale cu termen lung, rente, ștate pentru fete, capital de întreținere pentru feciori, pe caz de moarte, ștate de înmormântare. Aceste din urmă de la 50-500 cr. se plătesc în momentul în care morții întâmplă;
2. În ramul focului: stădiul de tot felul, mobilă, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine scumpe ș. a prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, ovăz, porumb, viș (viana), plante înlocuibile: căpșă, in, hîmăi, nădăruț, țesăc ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercuțele mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSYLVANIA” în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

Asig. gr. și contra grindinei: cauzarea scării, ovăzul și toată economia!

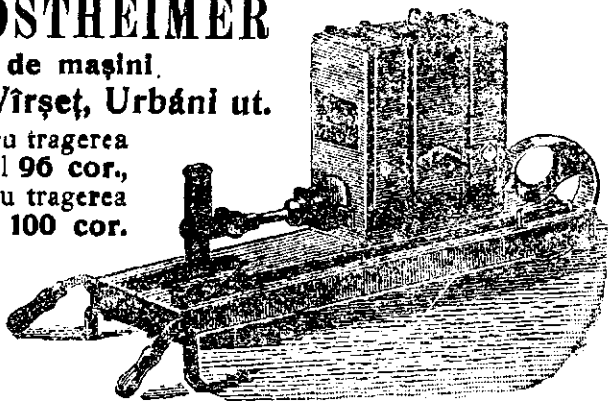
De prezent cea mai ieftină și cea mai bună
Pumpă pentru tragerea vinului,

se găsește în organizațiunea inventată în anul 1872 a lui
ANTON OSTHEIMER

fabricant de mașini.
VERSECZ—Vrșeț, Urbáni ut.

O pompă pentru tragerea
vinului cu prețul 96 cor.,
o pompă pentru tragerea
oțetului prețul 100 cor.

Pumpele acestea se
pot folosi și la sting-
gerea focului și uda-
tul grădinilor. Con-
sumă pe oră 50 hl.

**ASCULTAȚI
povețele mele!!!**

Ca fiecare femeie să fie bucu-
roasă de renumele bun al bucă-
rării sale, și ca acest renume să nu fie știrbit, își alege aromatele (ăresurile).

Cel mai bun aromă e ar-
deiul pat. a lui **KÁLMÁN „Biborpaprika“**

care neîind tare, dă mâncării culoare excelentă și aromă minunată. Chiar
și suferinșilor de stomac le este nestricăcioasă. Se poate căpăta numai în
pachete originale scutite cu prețurile următoare:

1 cutie de 1 chlogr 6— cor. 1 cutie de 1/4 chlogr. 180 cor.
1 „ 1/2 „ 3-30 „ 1 „ 1/8 „ 1— „

— — Se poate căpăta dela oricare băcănție și prăvălție de coloniale. — —
Poftiți și cereați! Nenumăraose epistole de recunoștință!

Kálmán József, export de ardei, Szeged, Dagonics-tér 24.

In atențiunea celor ce zidesc case!
și a proprietarilor de vii!

Fabrică de cement în Pâncota,
LENGYEL SANDOR és Társa.

Telefon Pankota 9.

Primește spre lucrare cu beton
beton de fier:
iesile în grajduri, bazine
pentru apă și comină, etc.
fântâne și alte canaleuri;
fundamente și altele.

Liferează:
țevii de cement în diferite mă-
rimi, țevii de fântână, țigle
pentru acoperiș, valaie spre diferite
scopuri, vase de apă de ploaie și pentru
stropirea viței, plăci de cement,
cement de portland ș. a.

Mașina de spălat

„WELT WUNDER“

este bucuria fiecărei femeie econoamă bună; albiturile, pe
lângă cea mai mare cruța e și lucru ușor copilăresc, devin albe
lucitoare. 75% economisire de timp, bani, încălzit și săpun.

Fără chlor! Fără sodă!
Fără ajutor! Fără putere!
Fără frecare! Fără învârtire!
Fără terpenină! Fără salmiac!

Prețul 40— Cor.

Cereți îndată prospect gratuit dela:

WILHELM OBERTH,
Mediaș—Medgyes Nr. 8. (Transilvania).

La trimiterea înainte a cor. 40—,
mașina se expediază franco.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2. (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar 1.200,000— Cor. Depuneri spre fructificare . . 8.500,000— Cor.
Fond de rezervă 1.100,000— Cor. Circulațiunea anuală . . 200.000,000— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, desp.e cari
eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere
și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni
de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar
pentru depunerile elocate pe timp mai
lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei
depuse: plătește deponenților 4 1/2% și 5%
interese fără nici o detragerere.

După toate depunerile contribuția (darea) de
interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după
starea casei, să plătesc și fără de abdicere.

**Escontează cambii și acordează credite
cambiale cu acoperire ipotecară.**

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de
închiriat și pe proprietăți de pământ.

La apotecarul CORNEL N. DEMETER

în Orăștie — Szászváros (lângă bisericile evang. reform)

se capătă următoarele preparate de mare folos:

I. Preparate medicale

folosite de cei mai vestiți profesori și medici, recunoscute de cele mai bune

„**Dolicin**“ Mulți bărbați, femei și copii — cari deja să simțeau în gura morții și folosind tot felul de leacuri, nu să puteau scăpa de cumplita tuse, nădușală (asthma) și tuse sacă, cetiră în fine despre admirabilul «DOLICIN» care are efect de minune contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutăți de respirat, lungoaiei și tusei reci și folosindu-l, se vindecă! La copii și la copile contra tusei măgărești are efect admirabil! Efect asupra apetitului! Întărește corpul! Flegma o topește încât mai ușor să rupe! Ferbințele și asudatul de noapte le înceată; — mărește greutatea corpului, deci contribuie mult la însănătoșare. **Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Prav contra durerii de cap. Bun și în cazuri de isfluență. **Prețul 1 cor.**

Capsic. Reuma, ischias, dureri de oase, — podagra! Știut este că morburile aceste ce dureri teribile cauzează, iucât pe lângă întrebuițarea diferitelor medicamente, partea cea mai mare a morboșilor cercetează și diferite băi, — și în multe cazuri și acelea-s, sau fără folos sau cu puțin. Chiar niște bolnavi cari sufereau de oase, podagră, reumatism, răceli de cap, dinți și nervi, — precum și scrințituri, ba chiar și de aceia cari sufereau în morburile de acestea ca: reumă învechită, a cărei durere tot să mută când în mâni, când în picioare, când apoi în spate — și folosind diferite băi fără de nici un rezultat — ca probă au întrebuițat și «CASPICUL», carele aplicându-l l-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se de groaznicile acelea de dureri! **Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Puțini oameni sunt cari în tinerețele lor să nu fi avut așa numitul «morbul tinerețelor» care negliându-se, mai târziu se ivesc rezultate neplăcute și periculoase, precum răgușala sifilitică, durere de oase, excese și zgrăbunțe pe față și pe corp, precum și rane sifilitice.

Foarte mulți cari sufereau în boalele acestea, întrebuițând «KALJODSARSAPARILUL» l-au aflat de efect admirabil, — scăpându-se și tămăduindu-se de aceste morburile grele! **Prețul sticlei este 2 cor.**

Gentaurin. E de minune câți oameni sufer de durere de stomac, sgârçiri, greață, puțină sau chiar nici o poftă de mâncare, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greață și vomare. Știut este cumcă stomacul are cea mai mare funcțiune la susținerea sănătății și vieții — căci dacă acesta nu e în stare să nutrească pe deplin corpul — atunci pierzând din puteri — să nimicește corpul.

Este dovedit că la astfel de boale «CENTAURINUL» este de mare efect. «Centaurinul» e introdus în fieștecăre familie ca leac de casă, încât la orice boală sau dureri și sgârçiri de stomac, numai decât să întrebuițează! **Prețul este 1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburile, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine sufer de inchiderea scaunului, numai decât comande «LAXBONBONS»-ul, având efect admirabil. E foarte plăcut de luat, fiind zaharicale dulci, pe care și copiii le iau bucuroși. **Prețul 80 fileri.**

Pentru toate scrieți, trimițând banii înainte, ori cerând să vă vie cu ramburs (plata la scoaterea dela postă), dela

Esență contra bătăturilor (ochi de găină). Prețul 80 fileri.

Prav contra opăritului la copii. Prețul 60 fileri.

Prav contra asudatului la mâni și picioare, 60 fileri.

Unsoare contra rîtelor. Cu efect sigur și rapid, 1 cor. 20 fil.

Picuri pentru sculament (Tripper-kankól), 1 cor. 20 fil.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet poștal de 5 kilo: 7 coroane.

II. Preparate cosmetice.

Pentru frumusețea și curățenia! — — —

Cream de benzoe mygdale, pentru conservarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și finețea deosebită! *Delătorează tot felul de pete bubițe, pistenii (mitesser) de pe mână și față, netezește și sbârçiturile.* Conținut nesurricăcios pentru față și mâni. **Prețul 60 fileri.**

Săpunul de benzoe mygdale, excelent. Preparat din materii fine și mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! **Prețul 70 fil.**

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu se observă de față o pudrată. Întrebuițată cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute ale vântului și soarelui! Este în culoare albă roză și galbenă. **Prețul 1 coroană.**

Veturien-Parfeum. Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, la crămioare și scumpie (Iorgovan). **Prețul 1 coroană 60 fil.**

„Ideal“, cel mai nou parfum. **Prețul 2 coroane.**

„**Apa de gură Cremsier**“ (Albă sau roșie), delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile, delătorează mirosul greu din gură. Întrebuițată cu *pravul de dinți »Cremsier«* face dinții foarte frumoși. **Prețul 80 fil.** — *Pravul de dinți »Cremsier«* face dinții albi. **Prețul 70 fileri.** — Perii de dinți, fine. Alegere mare.

Esență de China: contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. **Prețul 1 cor. 40 fil.** — **China tannopomada:** pentru creșterea părului. **Prețul 70 fil.** — **Oleu de nucă:** extract de nuclea oleică, pentru păstrarea părului. **1 sticlă 80 fileri.**

III. Extracte

pentru a vă face singuri tot felul de beuturi răcoare și întăritoare, cum și rum și licier! — —

Cine vrea să-și pregătească singur beuturi bune și ieftine, ba și rum și licieruri foarte fine: întrebuițeze aceste extracte!

Îți poți face: Rachie de drojdie. Beutură dulce de vișine. Rachie de bucate. Borovicica. Rachie de prune. Șlivoviță. Rum fin pentru thee.

Apoi *licieruri:* Atlasch. De pere, cireșe. Maraschino. De vanilie!

Prețul pentru a prepara 1 litră costă 40 fil. din oricare extracte!

Apotecarul CORNEL N. DEMETER, Orăștie - Szászváros.

INTREPRINDERE ROMĂNEASĂ

MIHAI FLONTA
antreprenor de zidiri
Oradea-mare-Nagyvárad.
Stabilimentul și cancelaria Perceș-u. 9.

Primește: plănuirea și zidirea de biserică, școlăle, case notariale și a tot felul de zidiri private.
Magazin stabil de fabricate de cement, comande se primesc.
Magazin stabil de pietrii artificiale pentru morminte. Prospekte gratuit.

Cele mai bune

orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

Juvelericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS
orologier în SZEGED.
CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Important pentru lăcățari și fauri.

Ciocan barost patentat ce se poate mână cu piciorul. Inventat de Schwartz és Társa. — Unicii fabricanți și vânzători: **Fabrica Solymos Testvérek Arad, Kölcsey-u. 67.**

Mare economisală de timp și ajutori lucrători, în propozițiune ieftin, se poate folosi ușor în oricare atelier. Celor cari se interesează la dorință li se trimite catalog de prețuri cu explicații amănunțite gratuit.
Cu stimă:
Solymos Testvérek, Arad.

Fondată la 1840.

Werner
fabrică de plane, pianine și cimbalme, aranjată pe putere de mașini
Pozsony — Pressburg.

Pregătește numai **instrumente muzicale** de primul rang. Pe lângă garanță solidă expedază și cu favorul de **plătiri în rate lunare.**

Prima fabrică germană vieneză de plane, pianine și cimbalme. Preț-curent cu provocare la acest ziar se trimite gratis și franco.
Adresa telegrafică: **CLAVIER WERNER-POZSONY.**

